На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

№ 146 (1210)

Пятніца, 10 жніўня 2001 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 100 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

Надвор'е

Сёння ўдзень на краіне чакаецца воблачнасць, кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Вецер паўднёвы, 4—9 м/с, пры навальніцах шквалістае ўзмацненне да 15—20 м/с. Тэмпература паветра уначы — +13...+18, удзень — +20...+25. На паўднёва-ўсходняй частцы краіны да +30.

ПУЛЬС

На таксі ад Брэста да Гродна

Брэсцкі таксапарк адкрыў новы маршрут — "Брэст—Гродна".

Маршрутнае таксі будзе адпраўляцца з Брэста два разы ў суткі — у 5 гадзін 30 хвілін і 16 гадзін 30 хвілін. Адначасова будуць адпраўляцца таксі з Гродна ў Брэст. Кошт праезду — 7,5 тысячы рублёў. Для зручнасці машына будзе заязджаць па названых адрасах за кожным з пасажыраў, якія ўзялі білет на праезд.

Паводле інфармацыі таксапарка, першы рэйс, запланаваны на 6 жніўня, не адбыўся, таму што не было ніводнага пасажыра. Разам з тым кіраўніцтва таксапарка спадзяецца, што прапанаваны маршрут зручны і будзе карыстацца поспехам. Справа ў тым, што цяпер у Гродна можна даехаць толькі цягніком, які адпраўляецца з Брэста позна ўвечары, а прыбывае ў Гродна вельмі рана.

Апрача аўтапарка, навінкі для пасажыраў прапаноўвае і аэрапорт. Нядаўна адкрыўся штотыднёвы рэйс "Мінск—Брэст". Кошт білета — 11 тысяч рублёў. Не выключана, што ў верасні будзе адкрыты рэйс "Масква—Брэст". З такой прапановай выступіла кіраўніцтва "Унукаўскіх авіяліній".

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Выплата кампенсацый ахвярам нацызму

Беларускі рэспубліканскі фонд "Узаемапаразуменне і прымірэнне" сумесна са 109 установамі ААБ "Беларусбанк" прыступілі да першага этапа выплаты кампенсацый пацярпелым ад нацызму падчас другой сусветнай вайны.

Першыя дзесяць тысяч асоб, у лік якіх уваходзяць былыя вязні канцлагераў і гета, а таксама былыя паднявольныя рабочыя, атрымаюць кампенсацыю за рабскую і прымусовую працу. Так, былыя вязні атрымаюць прыкладна па 10 000 нямецкіх марак, а колішнія паднявольныя рабочыя прамысловых прадпрыемстваў — больш чым па 3000.

Другі этап выплат пачнецца пасля апрацоўкі ўсіх заяў, пададзеных да 31 снежня 2001 года.

Паводле слоў старшыні праўлення германскага фонду "Памяць, адказнасць, будучыня" доктара Міхаэля Янсена, урад ФРГ і германскія прадпрыемствы стварылі фонд, каб прадэманстраваць усведамленне сваёй гістарычнай і маральнай адказнасці за падзеі 60-гадовай даўніны. На кампенсацыйныя выплаты, якія будуць праводзіцца на працягу 2001—2004 гадоў, германскі фонд вызначыў суму ў 8 мільярдаў нямецкіх марак, 694 мільёны з якіх прадугледжана выдзеліць Беларусі.

Вольга АСІПЕНКА.

Апазіцыянеры папрасілі палітычнага прыстанішча ў ЗША

Кіраўнік барысаўскага (Мінская вобласць) аддзялення Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Аляксандр Абрамовіч і актывіст гэтай партыі Сяргей Падзолка, якія цяперашнім часам знаходзяцца ў Злучаных Штатах Амерыкі, звярнуліся да ўладаў гэтай краіны з просьбай прадаставіць палітычнае прыстанішча.

Два барысаўскіх апазіцыянеры выехалі з Беларусі 9 ліпеня. Паводле іх слоў, штуршком да гэтага сталі пагрозы, якім апошнім часам падвяргаліся Абрамовіч і Падзолка. Аляксандр Абрамовіч усур'ёз трывожыўся за сваю бяспеку і жыццё. Ён з'яўляўся арганізатарам і ўдзельнікам дзесяткаў несанкцыянаваных пікетаў у Барысаве і Мінску, неаднойчы падвяргаўся адміністрацыйным арыштам і за паўтара года правёў за кратамі 119 сутак. Падчас аднаго з арыштаў, у студзені — лютым, яго ўтрымлівалі ў адной камеры з хворымі на адкрытую форму туберкулёзу. Пазней гэтыя грамадзяне памерлі, а Абрамовіч мусіў прайсці абследаванне ў туберкулёзным дыспансеры і лячыцца ад шэрагу захворванняў, атрыманых падчас арыштаў.

На Сяргея Падзолку двойчы ўчыняліся напады невядомымі. 15 чэрвеня ён быў збіты ў пад'ездзе свайго дома. 7 ліпеня, пасля правядзення ў Мінску пікета ў гадавіну знікнення аператара ГРТ Дзмітрыя Завадскага, Падзолка і яшчэ адзін з удзельнікаў акцыі Дзмітрый Фядорчанка пры вяртанні ў Барысаў былі збіты групай невядомых.

Генадзь БАРБАРЫЧ.

БЕЗ КУПЮР

Аляксандр ЛУКАШЭНКА адказвае на пытанні журналіста "Народнай волі"

Марына КОКТЫШ

На пазаўчорашняй прэс-канферэнцыі, якую наладзіў А.Лукашэнка, было некалькі прыемна пазітыўных момантаў.

Па-першае, Аляксандр Рыгоравіч не "тыкаў". Амаль да ўсіх журналістаў (за выключэннем тых, якіх трымае на кароткім павадку) звяртаўся на "Вы".

Па-другое, некалькі разоў Аляксандр Рыгоравіч шчыра намагаўся перайсці на беларускую мову. Пагадзіцеся: гэтага нельга было не заўважыць. За сем год беларускамоўныя выступы А.Лукашэнкі можна пералічыць па пальцах...

Па-трэцяе, Аляксандр Рыгоравіч нарэшце стрымаў адно са сваіх абяцанняў — адказаў амаль на ўсе пытанні "нячэсных" журналістаў. Між іншым, гучалі непрыемныя і нязручныя для яго пытанні. Гэта пацвярджае і тое, што яго голас часам зрываўся на больш высокі, нервовы тон.

Пытанні і адказы, як і прасіў А.Лукашэнка перед пачаткам прэс-канферэнцыі, прыводзім поўнасцю. У адрозненне ад некаторых "прэзідэнцкіх" газет, слова ў слова. Без купюр, скажэнняў і скарачэнняў. За пунктуацыйныя памылкі адказнасці не нясем: у Аляксандра Рыгоравіча падчас здараюцца такія інтанацыйныя выбухі, на якія не хапае ні знакаў прыпынку, ні агульнавядомых правілаў...

— Аляксандр Рыгоравіч! Калі Вы асабіста не маеце ніякіх дачыненняў да знікнення вядомых асоб, дарэчы, Вашых галоўных палітычных апанентаў, то чаму б Вам не аддаць загад аб стварэнні незалежнай міжнароднай камісіі па вывучэнні і ацэнцы дакументаў, якія абнародаваў спадар Ганчарык. І калі гэтыя дакументы — лухта, чаму б Вам не абвергнуць гэта?

— Абвергнуць лухту?

— Не, абвергнуць гэтыя дакументы, калі там напісана лухта.

— Так нет документов! Нечего опровергать, Марина. Нечего опровергать, понимаете? Это Вам хочется, чтобы это были как документы, а документов нет. Поэтому и опровергать нечего. Это во-первых. Во-вторых, если Вы думаете, что Лукашенко сегодня, Вы опять мне говорите о какой-то как по здоровью, так и по этим вопросам, о какой-то независимой комиссии, международной: стварыць незалежную міжнародную камісію. Если вы хотите сказать, что я завтра приведу, как это вы писали в газетах, ФБР сюда, еще какие-то западные структуры и они будут вести следствие, Вы тоже этого не дождетесь. Потому что я знаю, какие выводы Запад сделает. Это все там сварено. Это варево сварено там, Марина.

— Стварыце, калі ласка, беларускую камісію. Але незалежную.

— Вы задали вопрос, я отвечаю Вам на вопрос. И, наверное, Вы как журналист, сегодня задаете вопросы, а не рекомендуете мне что-то сделать. Я готов прислушаться к Вам как к избирателю белорусскому, но мне Ваши рекомендации сегодня не нужны, поверьте мне. Мне столько рекомендаций выработано, предложено. В том числе предложенных Вашими хозяевами. Но Запад в этих вопросах Беларуси разбираться не будет. У нас есть закон, у нас есть Конституция. И я еще раз повторяю: если Вы... Вы можете себя считать независимым человеком в Беларуси?

— А чаму не?

— Можете. Я эти документы Вам немедленно ксерокопирую, немедленно, которые мне поступили, а вы сделаете заключение. Вот я больше склонен к тому, хоть я знаю, какое Вы сделаете заключение, но Вы белоруска. Вы имеете право высказывать позицию и делать какие-то заключения. В том числе и по этим так называемым документам. Я могу Вам их лист в лист ксерокопировать и тоже передать как журналисту для заключения. Но ФБР, ЦРУ и еще прочие там заправлять в Беларуси не будут. Знаете почему, Марина? Потому что, я еще раз сказал, что варево варится там. Вы посмотрите, два так называемых бывших прокурора где? В США. Оттуда они вещают. Второе. Вот в ближайшее время в ваших газетах появится еще куча грязи, в том числе и по скрадзеным людям, как Вы говорите. От имени некоего Алкаева. Он упоминался в ваших газетах. Где он сейчас находится? Он вывезен в Германию. Он сегодня в Берлине. Он оттуда будет вещать! Это что, не так? Батурины, винниковы, исчезнувшие, появившиеся потом и прочие, они где? Они на харчах, на довольствии в Великобритании и в других государствах. И Вы меня... Не перебивайте! И Вы меня призываете к тому, чтобы я привез этих же людей, которые эту фальшь подбрасывают в Беларусь, чтобы я их привез в Беларусь и они это расследовали! До побойтесь Бога! Я же ведь знаю, какое будет заключение! Вот Ваша и незалежная міжнародная комиссия.

— Паўтараю: стварыце беларускую, але НЕЗАЛЕЖНУЮ.

— Знаете, давайте так: не будем мыслить коммунистическими советскими терминами. Вы не принимаете их. Комиссия, комиссия... Я Вам как независимому гражданину Беларуси, Вы только что сказали, что Вы независимый гражданин Беларуси, я Вам отдам эти документы, а Вы мне дадите заключение. Хорошо? Договорились.

— І другое пытанне, калі ласка. Усяму свету вядома, што ні Мацкевіч, ні Бажэлка, ні следчыя не прымалі рашэння аб вызваленні Паўлічэнкі з-за крат ізалятара КДБ. Гэта было зроблена па Вашым асабістым даручэнні. Паколькі Вы груба парушылі Канстытуцыю і ўсе законы, забараняючыя Вам падмяняць праваахоўныя і спецорганы, ці не лепш было б Вам самому выправіць памылку — па-новаму арыштаваць Паўлічэнку і звярнуцца, напрыклад, да Інтэрпола, каб замежныя спецыялісты павялі далей справу...

— Ну опять замежныя!.. Хорошо, Марина. Назовите фамилию из ФБР и ЦРУ, которую Вы хотели бы, чтобы они сюда приехали и давялі гэту справу да лагічнага заканчэння. Еще раз прошу Вас, Вы меня не перебивайте, Вы задали вопрос, я отвечаю на этот вопрос. Это первое. Второе. Я могу, коль уж так встал вопрос, не для широкой публики показать некоторые документы лично Вам, что касается нарушения прав Конституции и прав человека. Павличенко, о котором Вы говорите, он же не преступник? Его суд еще не осудил, это во-первых. Во-вторых, Вы знаете, как допрашивали этого человека?

— Не ведаю, але вельмі хацела б даведацца.

— Вот я Вам и говорю: я Вам покажу некоторые документы, ксерокопировать не могу Вам их, я Вам дам их прочитать, и Вы увидите, как был задержан этот человек... Вот если бы не он был задержан, а кто-то из вашей компании и таким образом его ночью допрашивали, задержали по одной статье, а в результате, ничего за ночь не добившись, посадили по другой статье — в протоколе записано, это ж надо было уже записывать причину его ареста, вот если бы это было с вашими людьми, Вы бы такой визг подняли, что перевернулась бы не только Беларусь, но и вся страна. Вы, наверное, понимаете, о чем я говорю... Поэтому гарант Конституции, неуважаемой Вами Конституции сегодня, президент. Гарант прав человека — конституционные нормы — президент. И какой бы ни был Петров, Сидоров, Иванов, президент обязан в этом плане гарантировать ему такое право. А тем более, когда человека хватают, сажают, неизвестно за что и это не доказано и это было признано теми, кто его посадил, а потом окружают КГБ, выводят "Альфу" и делают какую-то тут демонстрацию силы — извините, я как глава государства не позволю такого разбоя в нашей стране. Пожалуйста, следующий вопрос!..

Дэманстратыўна павярнуўшы галаву ў бок, дзе сядзеў аўтар і вядучы "Панарамы аналітычнай" Ю.Казіятка, Лукашэнка спыніў мае пытанні. Але праз некаторы час я ізноў пачала задаваць іх...

— Аляксандр Рыгоравіч! Вы вельмі часта гаворыце аб свабодзе слова. Але роўных умоў для дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі няма. Чаму ўжо некалькі гадоў зацвярджаюцца асобныя тарыфы для распаўсюджвання, скажам, "Советской Белоруссии", "Рэспублікі", а для недзяржаўных выданняў зусім іншыя, больш высокія. Што, не адзін і той жа падаткаплацельшчык бярэ на сябе расходы? Ці Вы з асабістай кішэні пакрываеце нечыя выдаткі?

І другое. Чаму ўжо пяць гадоў забаронена выдавецтву "Беларускі Дом друку" заключаць кантракт на друкаванне "Народнай волі"? Можа, нарэшце здымеце гэтую незаконную забарону, магутнасці друкарні, вядома ўсім, выкарыстоўваюцца не на поўную сілу... Дарэчы, гэтыя пытанні рэдакцыя "Народнай волі" Вам ужо задавала. Няўжо нельга іх вырашыць?

— Вы знаете, Вы напрасно к президенту с этим вопросом обращаетесь. Я думаю, Вам по заключению контрактов надо обращаться к руководителям этих предприятий. Если Вы с ними не можете решить вопрос, то еще там есть два-три руководителя, которые решают этот вопрос. Это во-первых. Во-вторых, насколько я знаю, ваша газета печатается.

— Друкуецца, але друкуецца не ў выдавецтве "Беларускі Дом друку". Здаецца, Вам гэта вядома..

— Ну а почему Вы считаете, что ваша газета должна обязательно на этом предприятии печататься, а не на каком-то другом?

— А чаму не?

— Ну я думаю, что... Чаму да, чаму не! Можно и так, и так. Я абсолютно убежден в том, что и ваша газета, и другие могут в том числе печататься на этом предприятии. Поверьте, я вот честно говорю: я не в курсе дела. Я не в курсе дела этой конкретной проблемы. Я Вам честно говорю. Я не в курсе дела, где печатается ваша газета, почему она на этом предприятии печатается, а не на этом. Но если вы уже так хотите на этом предприятии печатать свою газету, то, пожалуйста, обратитесь к руководству, заключите контракт, о котором Вы только что сказали, там же оппозиционные газеты печатаются, печатайтесь!.. А что касается тарифов и ставок по распаўсюджванню, то вы ж самые богатые организации. А богатые должны немножко бедным помогать.

— Прабачце, я не зразумела: "Народная воля" — самая багатая арганізацыя?

— Пожалуйста, еще вопросы, *— сказаў А.Лукашэнка, другі раз павярнуўшыся тварам у бок Казіяткі. Праз некалькі хвілін я ўсё ж спытала :*

— Аляксандр Рыгоравіч, усё ж такі, ці можаце Вы адназначна адказаць на пытанне: ці жывыя Ганчар, Захаранка, Красоўскі і Завадскі?

— Вы, наверное, информацией обладаете большей даже, чем я, судя по тому, что Вы в последнее время публикуете. Поэтому я думаю, что я Вам должен задать этот вопрос.

— Прабачце, але я не прэзідэнт Беларусі...

— Я, Марина, попросил бы Вас не заставлять меня отвечать на вопрос так, как Вы хотите. Я использую свое право отвечать на вопрос так, как я хочу. Понимаете, вот я Вам ответил, Вы вправе задать другой вопрос. Я Вам обещал, что я буду отвечать на ваши вопросы, а Вы задавайте любые вопросы. Вы задавайте, я отвечаю. Но Вы меня не заставляйте отвечать на вопросы так, как бы Вы хотели. Извините, что я сделал Вам такое замечание...

— У адной са сваіх нядаўніх перадач спадар Зімоўскі сказаў, што яму дакладна вядома, што Захаранка, Ганчар, Красоўскі і Завадскі жывыя. Усё ж такі менавіта з вашых вуснаў ці можна было б атрымаць нейкі адказ, канкрэтны адказ, як ад прэзідэнта Беларусі. Няхай нават і нелегітымнага...

— Адказваю Вам, што я як прэзідэнт Беларусі не хотел бы комментировать чьи б то ни было вусны. Ні Зімоўскага, ні Ваши. Вы журналист, он журналист. Вы ему задайте этот вопрос. Он Вам на него ответит...

— Калі Бажэлка і Ціцянкоў, паводле Вашых слоў, абрабавалі дзяржаву на мільёны доллараў, чаму супраць гэтых асобаў дагэтуль не ўзбуджана крымінальная справа?

— Ошибаетесь. Ошибаетесь. Уголовное дело возбуждено давно, где фигурантами являются очень многие люди. Очень многие люди. В ближайшее время познакомлю Вас и с этими фактами.

— Дзякуй.

— Калі ласка.

КАМЕНТАРЫЙ

Папку з дакументамі па "гучных справах", як і абяцаў, А.Лукашэнка перадаў мне адразу пасля прэс-канферэнцыі. Але, на маё здзіўленне, там аказаліся тыя ж самыя паперы, якія нядаўна былі апублікаваны дзякуючы Уладзіміру Ганчарыку. Таму браць іх я адмовілася. Магчыма, Аляксандра Рыгоравіча дрэнна праінфармавалі: гэтыя ж дакументы У.Ганчарык разам з адкрытым лістом перадаў не толькі яму, але і многім журналістам. Старонка ў старонку...

Прозвішчы чыноўнікаў ФБР і ЦРУ, якія, як палягае са слоў А.Лукашэнкі, увойдуць у НЕЗАЛЕЖНУЮ БЕЛАРУСКУЮ КАМІСІЮ ПА РАССЛЕДАВАННІ ГУЧНЫХ СПРАЎ, я абавязкова назаву. І абавязкова да прэзідэнцкіх выбараў. А пакуль шчыры дзякуй Аляксандру Рыгоравічу, што такая камісія па ягонай ініцыятыве ўсё ж такі будзе створана.

Думаю, спадар Лукашэнка не забудзецца пра сваё цвёрдае абяцанне паказаць асабіста мне дакументы, якія распавядаюць пра парушэнні Канстытуцыі і правоў чалавека, пратаколы допыта камандзіра САБРа Дзмітрыя Паўлічэнкі, а таксама некаторыя факты па крымінальнай справе экс-генеральнага пракурора Беларусі Алега Бажэлкі і экс-кіраўніка справамі прэзідэнта Івана Ціцянкова. Аляксандр Рыгоравіч, спадзяюся, што нашае з Вамі дзелавое спатканне па гэтым пытанні таксама адбудзецца да 9 верасня...

Газета "Советская Белоруссия" ў сваім каментарыі да стэнаграмы прэс-канферэнцыі тужылася паразважаць пра журналісцкую этыку і, у прыватнасці, пра напорыстасць некаторых "нячэсных" журналістаў. Маўляў, прэсавую канферэнцыю імкнуліся ператварыць у кухонны дыспут і таму можна толькі пазайздросціць цярпенню і вялікадушнасці шматпакутнага Аляксандра Рыгоравіча.

Паважаныя калегі з "прэзідэнцкіх" газет! Тыя, хто мае доступ да "цела". Тыя, каго часцяком ці заўсёды запрашаюць на сустрэчы з А.Лукашэнкам. Тыя, хто падчас абедае з ім і размінаецца на спартыўных пляцоўках. Калі сапраўды шчыра разважаць пра журналісцкую этыку, дык чаму б пад тым жа каментарыем ў "С.Б." не падпісацца сваім імем і прозвішчам, дзеля чаго ставіць незразумелыя літары пасля зробленай заўвагі? Сорамна?

Можна, канешне, з разумным выглядам разважаць пра журналісцкую этыку і пра надзвычайную загружанасць кіраўніка дзяржавы і ягоны падатлівы характар. Пра лісты (любоўныя ці іншыя), якія складае яму электарат. Фармуляваць дыпламатычна абцякальныя пытанні і атрымоўваць на іх такія ж адказы. Самаадданa глядзець яму ў вочы і згодна ківаць галавой на любыя ягоныя словы. Відаць, для некаторых журналістаў гэта самы прымальны і лёгкатраўны спосаб існавання. Раю паставіць сябе на месца тых жанчын, якія амаль два гады днямі і начамі чакаюць сваіх мужоў. Ім патрэбен канкрэтны адказ на канкрэтнае пытанне.

ВРЕМЯ ВЫБИРАТЬ! 9 СЕНТЯБРЯ

BELARUS

Мы выбираем не президента, а избавление от нищеты, невежества, тупости, воровства и хамства.

Андрей САННИКОВ, дипломат

Лозунг "ВРЕМЯ УБИРАТЬ" не находит поддержки у минской милиции

Четыре активиста незарегистрированного движения сопротивления "ЗУБР" задержаны в Минске за нанесение граффити "Время убирать". Троих несовершеннолетних работники милиции остановили возле инфекционной больницы 7 августа около 6 часов вечера. На одного из парней был составлен протокол по ст.143 КоАП (антисанитария). У двух других взяты объяснительные. У ребят конфискованы 8 пустых баллонов из-под краски и 64 наклейки "Время убирать".

Еще один активист движения, Василий Жаков, задержан около часа ночи на улице Маяковского. Его доставили в ГОМ-1 Ленинского района. После составления протокола утром отпустили. Судить и штрафовать будут, видимо, также не за "Время убирать", а за разведение антисанитарии в городе.

Антон КОРЗУН.

Куропаты обойдут стороной

Как известно, в настоящее время силами предприятий Комитета по автомобильным дорогам осуществляется реконструкция Минской кольцевой автомобильной дороги. Чтобы принимать выверенные решения и объективно оценивать ситуацию, дорожники постоянно прислушиваются к общественному мнению. Само собой, что не остался без внимания и вопрос реконструкции МКАД в районе печально известных Куропат.

Поначалу планы проведения дорожных работ на этом участке были обсуждены с ответственными работниками Комитета по охране историко-культурного наследия. А затем, еще в апреле этого года, глава Комитета по автодорогам Александр Минин встретился с председателем общественного мемориала "Куропаты" Вощлавом Немковичем.

В результате этих встреч были приняты соответствующие решения. Так, если на всех остальных участках реконструкция кольцевой шла по пути ее расширения на внешнюю сторону, то в районе Куропат работы будут смещены в сторону города, а не в сторону самого урочища. Для того чтобы захоронения во время работ не были случайно затронуты, предусмотрена установка специальной подпорной стенки. Конечно же, и при этом земляные работы будут проводиться с соблюдением всех необходимых человеческих норм и обычаев.

Комитет по автомобильным дорогам обращается ко всем заинтересованным организациям и лицам с просьбой вносить свои пожелания по вопросам реконструкции кольцевой. Поступившие предложения будут внимательно рассмотрены и по возможности учтены.

Алексей ПЕКУН,
заместитель начальника пресс-службы Комитета по автомобильным дорогам.

Вучэнні, вучэнні...

Будуць задзейнічаны каля 9 тысяч ваеннаслужачых

На вучэннях "Нёман-2001", якія пройдуць на некалькіх палігонах краіны з 26 жніўня па 3 верасня, будуць задзейнічаны каля 9 тысяч ваеннаслужачых, больш за 60 танкаў, 60 адзінак ракетных і артылерыйскіх сістэм, каля 200 бронетранспарцёраў, 40 самалётаў і верталётаў, больш за тысячу адзінак аўтамабільнай ваеннай тэхнікі.

На час правядзення комплексных аператыўна-тактычных вучэнняў "Нёман-2001" у краіне будуць створаны новыя органы ваеннага кіравання. Так, будзе **дзейнічаць адзіны орган кіравання Галоўнакамандуючага Узброенымі сіламі Рэспублікі Беларусь** — Генеральны штаб, галоўныя штабы Сухапутных войскаў і аб'яднанага камандавання Ваенна-паветраных сіл і Войск супрацьпаветранай абароны, а таксама Упраўленне тэрытарыяльнымі войскамі. Вынікі іх дзейнасці ў перыяд **самых буйных за апошняе дзесяцігоддзе вучэнняў** будуць улічаны і пры вырашэнні пытання аб аптымізацыі структуры кіравання ваеннай арганізацыяй дзяржавы.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

В ответ на учения Лукашенко?

В Литве в конце августа начнутся международные маневры — самые широкомасштабные за все годы независимости стран Балтии. Командующий литовской армией генерал Йонас Кронкайтис сообщил, что в учениях, которые продлятся неделю, примут участие три тысячи военнослужащих из 14 стран, в том числе, из США, Германии и Великобритании.

Радио "Свобода".

ПАЗІЦЫЯ

Што будзе з Радзімай?

На працягу пятнаццаці гадоў выкладаю гісторыю ў школе. Расказваю дзецям, як чэхі, палякі, іншыя народы падвяргаліся нацыянальнаму прыгнёту з боку Аўстрыйскай ці Расійскай імперый. А ў галаву лезуць іншыя думкі. Душа баліць за сваё. За Бацькаўшчыну, свой народ, сваю мову, свайго сына.

Жывучы ў цэнтры Еўропы, мы, беларусы, дагэтуль не маем ніводнай нацыянальнай вышэйшай навучальнай установы. Дзе яшчэ ў свеце ёсць краіна, у якой дзеці з адной сям'і вучацца ў класах з рознай моваў навучання? Двое маіх сыноў — у беларускіх, трэці — у рускамоўным. Меншы не змог вучыцца, як хацеў, бо беларускі клас у школе не адкрылі. Настаўнікі пыталіся ў яго, як жа ён потым будзе здаваць экзамены на беларускай мове пры паступленні ў рускамоўную ВНУ? Іншых жа няма...

Цікава, а што робяць у такіх выпадках выпускнікі сельскіх школ? Некаторыя ўжо ў старэйшых класах мяняюць мову навучання на рускую. Што з гэтага атрымліваецца, я мела магчымасць убачыць, наведваўшы адкрыты ўрок па гісторыі ў сярэдняй школе мястэчка Варапаева. Дзеці ў час адказу раз-пораз міжволі устаўлялі беларускае слова ці нават цэлы сказ. Чаму? Таму што яны думаюць па-беларуску. Таму што мамы раніцай, у час сняданку гаварылі з імі на роднай мове. Таму што, ідучы ў школу, яны самі гаварылі на ёй! "Вялікія" спецыялісты называюць нашу мову трасянкай, раней яе называлі мужыцкай. Называйце, шаноўныя, як хочаце, але яна наша — бацькоўская, родная, любая. На ёй мы сказалі першае слова, з ёю і скончым жыццё.

Згадваю сабе дваццаць гадоў таму. Доўга з бацькамі думалі, ці можна мне здаваць уступны экзамен у БДУ на роднай мове. Я адважылася. Усё было добра. Толькі глядзелі на мяне члены камісіі і іншыя абітурыенты па меншай меры як на марсіянку.

Значна горш было потым. Руская мова для мяне, вясковай дзяўчыны, гучала раней толькі на ўроку па гэтым прадмеце. Я шмат чытала рускіх класікаў, але свабодна гаварыць па-руску не ўмела. Пачалося вельмі цяжкае для мяне ўрастанне ў рускамоўную глебу беларускай сталіцы. Кожную хвіліну трэба было сябе кантраляваць, каб не выскачыла роднае слова, каб у рускім правільна паставіць націск. Насмешлівых позіркаў і выразаў тыпу "деревня" хапала. Не кажу ўжо пра лекцыі, дзе не заўсёды ўсведамляла, што тлумачыць выкладчык. Хоць на свой розум крыўдзе не мая: школу скончыла з залатым медалём і універсітэцкі дыплом атрымала з адзнакай.

Прайшло шмат часу, а ў лепшы бок нічога не змянілася. У 80-я за беларускасць называлі "деревней", цяпер — "бэнээфаўцамі". А гэта ж тое самае, што ў 30-я "ворагам народа". Тых гналі ў лагеры і турмы, расстрэльвалі. Мяне "ўсяго толькі" могуць звольніць з працы. За што? Адказ просты. За тое ж самае, за што ў сталінскія часы з радзімы выгналі на ўвесь свет вядомых Салжаніцына, Растраповіча, Вішнеўскую, здзекаваліся над Сахаравым. Цяпер іх у падручніках называюць "Вялікі Грамадзянін", а раней... З тымі вядомымі людзьмі мяне аб'ядноўвае тое, што называюць "инакомыслие". Я маю "нахабства" думаць, як я лічу патрэбным, а яшчэ "горш" — выказваць свае думкі не тоячыся.

Хацела неяк купіць паштоўку з беларускімі надпісам, каб паслаць у Польшчу. З цяжкасцю знайшла толькі ў адным месцы. Нехта спытае: "А што — не ўсё роўна?" Ну калі ўсім усё роўна, то давайце пісаць і друкаваць усё па-беларуску! Чаму ж не? А мне — не ўсё роўна. І не адной мне. Тым больш, што на апошнім перапісе насельніцтва большасць жыхароў Пастаўшчыны — беларусы і роднай мовай назвалі беларускую.

Але пачытайце аб'явы ў нашай "раёнцы". Для каго там пішуць "цялега на рызінавым хаду"? Упэўнена, што нават рускі чалавек, калі ён надумаў купляць гэтую важную ў сялянскай гаспадарцы рэч, ведае, што яе ў нас называюць словам "калёсы".

Зазірніце ў кніжны магазін нашага райцэнтра. Ці шмат там беларускіх кніг? Ах, іх мала хто купляе? А Дастаеўскага і Талстога шмат купляюць? Тут патрэбна мудрая дзяржаўная палітыка, а не апраўданне ўціску ўсяго беларускага.

А якая беларуская мова на нашым тэлебачанні?! Жах. Ды й па-руску гавораць так, што пачынаеш за тэлевізар баяцца, каб ад сораму не згарэў. Усё лічаць грошы, што Амерыка апазіцыі "плаціць". Усё шукаюць то "руку Масквы", то "пяту Захаду". Лепей бы палічылі, куды дзеліся грошы маіх бацькоў (і не толькі іх), якія яны захоўвалі ў дзяржаўнай ашчаднай касе. Што, тады пры ўладзе былі іншыя людзі? Не скажыце. У Паставах (і, наколькі вядома, у многіх іншых мясцінах) у начальніках усё "свае" і тыя ж лица.

Дзе яшчэ ў свеце можа ўзнікнуць сітуацыя, у якой я апынулася ў беларускай сталіцы ў гасцініцы пад назвай "Беларусь"? Служачая адчытала мяне за тое, што я квіток запоўніла па-беларуску. Бачыце, яе камп'ютэр не "бярэ" беларускую мову. Мабыць, наша мова нават камп'ютэру косткай у горле, бо ён запраграмаваны ненавіснікамі ўсяго беларускага?

Некаторыя цяпер сумуюць па брэжнеўскіх часах. Кажуць, што добра жылося. "Крута" жылося, нічога не скажаш. Асабліва ў вёсцы. Мае бацькі-настаўнікі ўсё лета па лясных палянах і абмежках збіралі сена для каровы, а калгасныя канюшыны заставаліся няскошанымі. У мяне да гэтага часу перад вачыма чырвоныя буракі, засыпаныя снегам. А як не выбраны лён палілі! А як у пачатку 70-х у чэргах за хлебам душыліся, а ў канцы тых жа 70-х гадоў кансервы нарыхтоўвалі. Я хоць і не старая бабуля, а шмат цудаў тагачаснага "шчаслівага жыцця" памятаю.

Мой сямідзесяцігадовы бацька цяпер атрымлівае гектар зямлі, мае гаспадарку, якую не кожны малады пацягне. Любіць працу, любіць зямлю. Хоць над ім ужо не стаіць брыгадзір, з якога не гаявоць тудэ-сюды. А то, бывала, вязе восенню гной на поле, што вясной атрымаў, а калгасны брыгадзір перапыняе: "Не вязі, Ігнатавіч, бо ў наступны год зямлю ў іншым месцы даваць будзем". Выбраў чалавек зямлю, выпалаў пустазелле, а яму кожную вясну — новае поле. На табе, Божа, што нам нягожа...

Але вернемся ў час сённяшні. Хто мы — беларусы? Гліна, з якой кожны лепіць усё што хоча? Халуі? Ці трава, якую раз-пораз косяць, а яна ўсё адрастае? Колькі цябе, мой народ, абіралі, здзекаваліся ды проста знішчалі, а ты жывеш, старэеш, дзяцей выводзіш у людзі. Колькі ж у нас — беларусаў — жыццёвае сілы! Дык чаму ж мы дапускаем духоўны "чарнобыль"? Знікне мова — знікне народ... Каму ад гэтага стане лепей, каму лягчэй? Ды і хто знішчае? Самае крыўднае, што робім гэта мы самі. З нас суседзі смяюцца, як з дурняў. Якім будзе наша жыццё? Як жыве сям'я, у якой сын плюе маці ў твар, здзекуецца з яе?

Не, нельга маўкліва глядзець на тое, што адбываецца ў краіне. Ужо год, як я выдаю газету для жанчын "Сяброўка", з'яўляюся старшынёй грамадскага жаночага аб'яднання "Пяшчота" (праўда, яго ніяк не ўдаецца афіцыйна зарэгістраваць у абласным упраўленні юстыцыі). Робяцца розныя перашкоды і прычэпкі, бо ўсе правы ў Беларусі чалавек мае толькі на паперы.

Для начальства я — "бэнээфаўка". Апошнім часам са мной, падобна, вырашылі "разабрацца": шукаюць магчымасць давесці, што я не прафесіянал. А я адна з усіх гісторыкаў раёна — не палічыце за выхваленне — маю артыкулы ў прадметным часопісе "Гісторыя: праблемы выкладання".

Мне 37 гадоў, я поўная жаданняў служыць дзецям, краіне сваімі ведамі і любоўю. Муж выкладае гісторыю ў Пастаўскай школе-інтэрнаце. І я, і мае родныя ніколі не адступімся ад беларушчыны, ад ідэі незалежнасці Беларусі.

З павагай — **Тамара ХРАПАВІЦКАЯ, настаўніца.**

г.Паставы.

ПРАМЕНЬ.

Фота Зянона Пазьняка (з кнігі "Глорыя Патрыя").

ЧИТАТЕЛЬ — ЧИТАТЕЛЮ

У меня отобрали метлу

Уважаемые читатели! Я — простой человек, как и большинство из вас. Как и вы, всегда старался жить и живу по совести, как велит нам всем Господь Бог. Но в нашей стране, где все идет совсем не по-божески, именно совестливым и труднее всего. Думаю, вы это по себе знаете. А потому, надеюсь, меня поймете, если, для примера, я расскажу вам незатейливую, но очень уж характерную историю, которая приключилась со мной не так давно. (А сколько подобных историй вокруг нас!).

Так вот, выйдя на пенсию после десятилетий честного и нелегкого труда, существовать на нищенские копейки, брошенные мне государством, я не смог, вынужден был искать приработок. Казалось, повезло. Мне удалось устроиться "большим начальником": над метлой, уборщиком остановок городского транспорта в ДЭУ.

Никакая работа меня не страшит и не кажется зазорной. Любую мне хочется сделать как можно лучше. Это у меня от деда, которого считаю великим человеком. Он был небогатым малоземельным крестьянином, но беззаветным тружеником, честным, сильным духом мужиком. Дед пошел по этапу, но не признал насильственной коллективизации, которая была ему не по душе. Он считал: каждый должен быть хозяином своей судьбы и своего дела.

Вот и я, оказавшись на старости лет с метлой в руках на своем участке, следовал этому принципу. Главное — чистота, порядок, удобство и приятность для горожан. А потому не ленился выходить на смену раньше всех, в 5—6 утра. Управившись к 9—10 со всеми обязанностями, шел со спокойной душой завтракать.

Но, говорят, покой нам только снится... Мастер Надежда Гуз начала изводить меня придирками, "шить" прогулы. Мол, когда она проезжает на машине с проверкой, меня уже нет — а значит, по ее уверению, и вовсе не было. И это "не было" шло в докладные, документировалось.

Я понимал, в чем дело. Придирки начались после того, как я в глаза Н.Гуз сказал о ее явно несправедливом отношении к рабочим: одним она определяла участок на протяжении 50 м, другим (любимчикам) за ту же плату — всего 10 м. Молчать я не мог как уважающий себя мужчина, хотя это и вышло мне боком. Я был уволен "за прогулы" без моего ведома, без какой-либо беседы с начальством ДЭУ и профкома. Меня выбросили — и все.

Я подал в суд Московского района. Народные заседатели Барсукова и Залесская (произошло это в 98-м, тогда еще были в судах заседатели) встали на мою защиту. Но судебное заседание почему-то прервали и продолжили только через два месяца. Народных заседателей в зале уже не было — за это время их "отменили". Зато сидела прокурор Пролесковская... Я остался беззащитным и проиграл процесс — ведь против меня фактически выступало государство! А кто я против него? Песчинка.

Но я не остановился, прошел через городской суд, дошел до Верховного. Но и там даже те, кто мне негласно сочувствовал и признавал мою правоту, ничего не сделали, чтобы разобраться по существу и решить по справедливости. Мои хождения по мукам окончились ничем. Метлу из рук, а вместе с ней и кусок хлеба, у меня вырвали окончательно.

Само собою, это еще не конец света, сплошь и рядом — беды пострашней. Исчезают и томятся в тюрьмах замечательные люди, настоящие патриоты. У их матерей, жен, детей, внуков не высыхают слезы. Многие семьи не знают, чем накормить, как одеть и подготовить к школе своих чад. Согбенные старики и старухи в обезлюдевших деревнях, всю жизнь отдав земле, умирают вместе с ней — заброшенной, неухоженной...

Давайте задумаемся, читатели: в какой стране мы живем? Почему в ней все направлено против простого человека, хотя власти твердят нам об обратном? Ладно, у меня отобрали метлу (может, нынешние господа жизни чувствуют, что она им еще сгодится?). Но у наших детей и внуков отбирают большее — будущее, хотят, чтобы они стали бесправными существами, холуями, готовыми приспосабливаться к чему угодно.

Неужели мы согласимся с этим и проголосуем за такую "программу", которой сыты по горло? Нам нужен руководитель, который не на словах, а на деле любит людей, Беларусь и сможет обеспечить всем условия для честного труда по душе, хорошего заработка и достойной жизни.

За такого, хорошенько подумав, и советую вам голосовать.

Николай Иванович МАЛИНОВСКИЙ,
пенсионер, житель Минска.

НАДЕЖДА

Пусть мы с вами еще не знакомы...

Прочла на странице "Я вам пішу..." письмо пожилого сельчанина, который, благодаря публикации в "Народной воле", избавился от одиночества, нашел себе хорошую спутницу жизни. Рада за них обоих, желаю самого лучшего на совместном пути.

Я тоже ищу близких мне по духу людей, с которыми мы могли бы стать друзьями, единомышленниками. Возраст не имеет значения. Главное, чтобы мы хотя бы на расстоянии могли "взяться за руки" и не пропасть поодиночке.

Недавно я похоронила мужа, мне очень тяжело. Трудно управляться одной по хозяйству, а главное — на сердце камень. Но жить надо! Мне помогает любимая "Народная воля", позицию которой я разделяю. Но так хочется чьего-то живого участия и понимания...

Отзовитесь, мои пока не знакомые друзья! Звонить мне можно по тел.: **(8-01777) 7-74-50.**

Надеюсь и жду. Зовут меня София Васильевна.

Борисовский район.

Разам з зямлёй высыхае душа

Лета, вабны час адпачынку. Дзятва, моладзь, дарослыя імкнуцца "на прыроду" — у ягадны лясны гушчар, на бераг возера ці рэчкі, квяцісты луг...

Але, Божа літасцівы, што яны часцяком пакідаюць пасля сябе: смецце, хлам, паламаныя і ссечаныя дрэўцы, стаптаныя кветкі... Ды што там дзікунства на побытавым узроўні — яно ідзе ў дзяржаўных маштабах. Зніклі вясёлыя прыгожыя рачулкі нашага дзяцінства — замест іх зарослыя быльнёгам канавы з глеем. На месцы векавых бароў — пустэчы.

Недальнабачная палітыка ўлад, для многіх прадстаўнікоў якіх зямля — не маці, а ўсяго толькі "сродак вытворчасці", знаходзіць свой працяг у масавым, прабачце, варварстве звычайных грамадзян у адносінах да прыроды, якая чэзне літаральна на вачах. Калісьці вяскоўцы і ўявіць не маглі, што за журавінамі на балота можна шыбаваць ужо ў жніўні, зрываючы зялёныя ягады. Што ў іх нашчадкаў падымецца рука здзіраць лясны мох у пошуку грыбоў ці паляваць дзічыну ў забаронены самой прыродай час, губіць рыбу электравудамі...

Так, гэта дзікунства. Дык, можа, спынімся? Спынімся ля ціхага ляснога возера, палюбуемся, як рэжуць спінамі яго люстэрка вёрткія шчупакі. Паназіраем у лясной глухамані за турнірамі цецерукоў на свяце кахання. Падзівімся архітэктурна-будаўнічаму таленту баброў, узвёўшых плаціну на рэчцы. Якая радасць, хараство! Можа, у такія хвіліны загучаць у нашай душы галасы далёкіх продкаў: "Беражыце жывое! Разам з зямлёй высыхае і душа".

Леанід СЯРГЕЙ,
рабочы завода "Зеніт".
г.Вілейка.

Успамін застаўся незабыўны...

Гляджу на леташні здымак і згадваю тую цёплую, незабыўную сустрэчу за трыдзевяць зямель ад Беларусі, у амерыканскім горадзе Саут-Рывер, дзе жыве нямала нашых землякоў.

Наш фальклорны гурт "Вясёлыя музыкі" ў складзе Антона Вараб'ёва, Сашы Драніча і мяне быў запрошаны на мастацкі фестываль беларусаў, што жывуць у ЗША. Наша выступленне, нечакана для нас, зацягнулася аж на тры месяцы! Столькі было запрашэнняў! Гэта была доўгая, цікавая вандроўка па амерыканскай глыбінцы, дзе наш гурт сустракалі прыветна і прыхільна.

Але найпершыя і найлепшыя ўражанні — ад сустрэч у Беларуска-амерыканскім грамадскім цэнтры Саут-Рывера, дзе нас вітаў прэзідэнт цэнтра Жорж Навумчык. А Сцяпан Міровіч нават частаваў па-беларуску — бульбай з салам...

На гэтым здымку — напамінку аб Саут-Рыверы — я сфатаграфаваўся непадалёк ад царквы св.Еўфрасінні Полацкай разам з беларусачкамі — дзвюма Сонямі Арцюшэнка і Лідай Дубоўскай, якая мне сказала са слязамі на вачах: "А зямельку я сюды прывезла са свайго роднага кутка — Рэчыцы, адкуль родам і ты, Мікола".

Мікола КОТАЎ,
балетмайстар.

Мы — солдаты войны, но ... не ветераны

Я — из солдат последнего военного призыва 1944 г. В свои 17 лет был отправлен на фронт за полгода до взятия рейхстага. Война была уже на излете, но нас, еще несовершеннолетних, почти не обученных — что значит скоростная 140-часовая программа при райвоенкоматах — бросили в бой.

Мы понимали: нужно свежее подкрепление, и свято выполняли свой долг, честно воевали. Многие мои погодки за эти месяцы успели головы сложить или стать калеками. А кто уцелел, служили еще 6—7 лет, потом сражались с разрухой. Теперь состарились.

К 57-й годовщине освобождения Беларуси от фашистских захватчиков мы получили поздравление от А.Лукашенко со словами: "Низкий поклон солдату Великой Отечественной войны". Спасибо, конечно. Но бывшие воины 1927 года рождения до сих пор официально не признаны ветеранами ВОВ, не имеют их статуса и льгот. Мои уже немощные старые товарищи не понимают: за что такая несправедливость? Разве мы не воевали, не проливали кровь ради общей Великой Победы?

На все наши запросы и недоумения в разные инстанции — обещания: дескать, в разработках проекта нового закона о ветеранах, возможно, наши пожелания будут учтены при рассмотрении в Палате представителей. Но, простите, когда же это будет (если будет)? К той поре из нас, скорее, мало кто в живых останется...

М.НИКОЛАЕВ,
житель Витебска.

Дагарыць свечка Памяці...

Вельмі часта сустракаю, у тым ліку і ў "Народнай волі", катэгарычнае сцвярджэнне: маўляў, эканоміка і толькі эканоміка — альфа і амега ўсяго нашага жыцця. 12 ліпеня б.г. ваша шаноўная газета выдала: "...новый президент в первую очередь должен заняться проблемами экономики. Все остальные проблемы резко отходят на второй план..."' Прачытаўшы такія радкі, я жахнулася. Так, эканоміка, канечне, аснова ўсяго. Але — яшчэ не ўсё! Без маралі, духоўнасці, сацыяльнай справядлівасці эканоміка будзе тая ж, што і сёння. Як жа іх адсоўваць на другі план, ды яшчэ і "резко"?

Вазьму толькі адзін аспект, які тычыцца ахвяраў бальшавіцкага генацыду 20—50-х гадоў. Гэтыя людзі, якія прайшлі праз усе колы пекла, прагнуць, у першую чаргу, гістарычнай ПАМЯЦІ. Яна для іх — самы нясцерпны дэфіцыт. І не таму, што яны ўсе дасягнулі пенсійнага ўзросту і "им ничего не надо, зачем им?" (так разважаюць некаторыя маладыя). Амаль усе, хто застаўся цудам жывы, жывуць у нястачы, і дабрабыт зусім не зашкодзіў бы іх страчанаму здароўю. Але галоўнае — у іх няма душэўнага спакою. Іх сэрца збалела за дзесяцігоддзі бяспамяцтва. Ім балюча за мільёны суайчыннікаў, якія маладымі засталіся навечна за калючым дротам ГУЛАГа. Балюча за лёс Бацькаўшчыны. Балюча, што яны ЗАБЫТЫ ўрадам, грамадствам. Дзякуй, што "Народная воля" час ад часу змяшчае матэрыялы на гэтую тэму — напрыклад, артыкулы Ігара Кузняцова.

Але тыя страты, тыя неймаверныя пакуты і ў такіх маштабах, што выпалі на долю ахвяраў масавых рэпрэсій, заслугоўваюць большага.

Савецкая ўлада ўсяляк замоўчвала зацятую працяглую вайну, якую вяла са сваімі ж грамадзянамі. У Беларусі, праз гады цемры, дэпутаты Вярхоўнага Савета 12-га і 13-га склікання ўпершыню запалілі свечку Памяці. Але яна апошнім часам затухае. У састарэлых людзей, жыццё якіх стапталі ў крывавым месіве (а іх засталося зусім мала), адабралі невялікія — не столькі матэрыяльнага, колькі маральнага характару — ільготы...

Чамусьці Германія пакаялася перад усім светам за злачынствы фашызму. Сёння яе грамадзяне жывуць спакойна і заможна. А мы? Можа, нашы беды, у тым ліку і ў эканоміцы, звязаны з тым, што яе падмурак — кроў і слёзы мільёнаў загінуўшых у гады бальшавіцкага тэрору? А пакаяння вінаватых не было...

Злачынная была сацыялістычная сістэма, якая трымалася на касцях бязвінных ахвяраў. Таму нам перш за ўсё трэба ўсвядоміць: спачатку — ПАКАЯННЕ! УШАНАВАННЕ ПАМЯЦІ! Вяртанне добрых імёнаў загубленых ні за што людзей, якіх павінны ведаць і ганарыцца імі не толькі блізкія і родныя.

Будучы прэзідэнт Рэспублікі Беларусь! Памятай, душы загінуўшых у ГУЛАГу мільёнаў НЕ ДАРУЮЦЬ ЗАБЫЦЦЯ. Пазбавіцца яго — вось першае, што павінен зрабіць новы кіраўнік краіны. Інакш не будзе шчасця нашай Беларусі.

Зінаіда ТАРАСЕВІЧ, мінчанка.

Дорогие мои старики! Может, одумаемся?

Это правда: настроение в обществе сейчас меняется. Не в пользу власти. Многим уже позарез надоел этот беспредел за гранью вообразимого. Но... будем реалистами: перемены пока еще не такие кардинальные, как хотелось бы. У значительной части населения - шоры на глазах. Ничего не видят и не слышат. Лукашенко для них — незыблемый кумир.

Особенно это касается самой обездоленной массы — стариков, пенсионеров, которые всю жизнь прожили в рабстве, в иное не верят и не представляют. Я недавно лежал в больнице, так такого наслушался от сопалатников. Впрочем, они повторяют одни и те же мифы-стереотипы, пущенные в "простой народ" из определенного рупора:

— А он нам пенсию *дает*...

— О народе заботится. А если не получается, так что он может *один*?

Да ведь глава государства — вовсе не один, а на самом верху самим же установленной "вертикали" — несметной чиновничьей рати; нищенская пенсия в стране — не подарок правителя из собственного кармана, а ничтожная доля заработанного самими пенсионерами; в результате "заботы о народе" этот народ вымирает, а молодежь стремится за кордон.

Хочу обратиться к людям моего поколения, которым сочувствую всей душой в их житейских тяготах и сожалею об их духовной слепоте. Но еще больше сочувствую молодым, которым жить при том правителе, которого им выберет уже уходящее поколение. Разве это — не парадокс? Трагический парадокс. И потому я говорю своим ровесникам:

Дорогие мои старики! Может, уже хватит вам думать чужой головой? Примите неизбежное: будущее не за нами, а за молодым поколением. Так почему же мы стараемся за них определить их судьбу? Мы, которые настоящей жизни-то и не видели. Что мы хорошего можем вспомнить? Войну, голод, разруху... Если есть теперь на чарку и шкварку — мы несказанно довольны. А ведь молодым нужно что-то большее.

Так давайте не будем мешать им выбирать свою судьбу — такую, какую они хотят иметь. Давайте будем вместе с ними — если любим своих детей и внуков, желаем им добра. И они, когда нас уже не будет, вспомнят нас добрым словом, а не скажут: мол, сами хорошего в жизни не знали и нам судьбу испортили...

Евгений ФИЛИППОВИЧ,
житель пос.Городище
Минского района.

Кадрыля па Pіліпцу

Чыноўнікі забыліся на святы абавязак служыць людзям

Жыхары дома №2 па вуліцы Ю.Гагарына ў Калінкавічах пачалі між сабой спрэчкі, цяжбу.

Пенсіянеры — дай ім Бог здароўя! — жывыя, жвавыя людзі — Людміла Карнеявец і Віктар Гулюта звярнуліся ў райвыканкам са скаргай на сваіх падворнікаў Эдуарда Марчанку і Аляксандра Брухавецкага, якія паставілі ў камунальным двары свае прыватныя гаражы, прычым без усялякага на тое дазволу. А двор тут — уга! — стары, цесны, ён амаль ушчэнт забудаваны мураванымі кладоўкамі, часам ператоранымі ў хлеўчукі для жывёлы, курэй... Дзецям няма ў двары волі, і яны часам гуляюць на крышах, прычым ужо быў выпадак, калі Каця Бабкова звалілася з гаража.

У дадатак да гэтай карціны мясцовыя дабрадзеі зрабілі пясочніцу для немаўлят акурат пад слупом высокавольтнай лініі, якая праходзіць каля дамоў і мала не дакранаецца да балконаў.

У дапаўненне малюнка — Эдуард Марчанка, працуючы раней у аўтапарку і прыхватызаваўшы там сабе два грузавыя аўтамабілі, доўгі час ставіў іх у двары, разбіраў, рамантаваў.

Жыхар В.Гулюта першы заявіў пратэст і атрымаў з райвыканкама адказ: маўляў, парушальнікі правіл утрымання жывёлы (ідзе пералік прозвішчаў) папярэджаны, Э.Марчанка — таксама, ён — наконт жывёлы і аўтамабіляў — разам. У канцы свайго роспісу старшыня Калінкавіцкага райвыканкама В.Піліпец ставіць тычку.

Але ж В.Гулюта прынцыповы, упарты і піша зноў, паколькі абыдзена пытанне аб незаконна пастаўленых гражах. Ён чакае, а там думаюць...

Неўзабаве ў двор па вул.Гагарына быў завезены пясок для дзіцячай пясочніцы, заціснутай між выбівалкай для дываноў і слупом лініі высокага напружання, ды змайстраваны дзве драўляныя скамейкі... Віктар Гулюта паспрабаваў было прысесці на адну з іх, каб адпачыць, супакоіцца, — няма як! Шырыня лавачкі акурат у Піліпцоў роспіс — толькі для птушак.

Цяпер на падмогу Гулюце (для збору мастацкіх аўтографаў адказных асоб) далучаецца сям'я Карнеяўцоў. І пайшлі новыя скаргі вышэй, апелюючы ўжо да суддзяў, а неўзабаве — і да Адміністрацыі Прэзідэнта. Толькі скрозь ім адказвае Віктар Піліпец, ставячы ў канцы роспісу тычку.

Гр-на Э.Марчанку ўсё-такі прымусілі прыбраць свой грузавік са двара. Тады гр-н В.Піліпец выкідвае новае каленца. У адзін дзень ён адсылае гр-цы Людміле Карнеявец ажно два лісты. У першым, за рэгістрацыйным нумарам К-414/3-1740, з годнасцю паведамляе, што гр-н Марчанка свой грузавік прыбраў і, больш таго, што ў яе двары ён больш не знаходзіцца.

У другім лісце, за нумарам К-508/1741, Піліпец піша ў адказ на яе зварот у Адміністрацыю прэзідэнта, што факты стаянкі грузавіка Э.Марчанкі ў двары па Гагарына не пацвердзіліся (!). Зразумела, аналагічнае пісьмо з тым, што Л.Карнеявец дарэмна, маўляў, валтузню ўздымае і што яна проста брэша, пайшло і ў Адміністрацыю прэзідэнта.

Аднак пытанне пра гаражы і двор, у якім дзецям не пакінута месца для волі, не зыходзіць з парадку дня. Э.Марчанка, дзякуючы свайму прадпрымальніцкаму розуму, афармляе свой гараж на сына Юрыя, інваліда дзяцінства, і пачынае даводзіць, што ў 1987 годзе яму дазволіла паставіць гараж домакіраўніцтва чыгункі, якому падпарадкоўваліся гэтыя дамы... Нікога, аднак, не цікавіць дробязь: ні ў 1987 годзе, ні ў 2000-м гр-н Марчанка прыватнага легкавога аўтамабіля не меў; не меў і не мае легкавіка і сын-інвалід. Гараж патрэбны ім як склад, у якім значнае месца займаюць каністры і бочкі з бензінам.

У хуткім часе першы намеснік Піліпца Л.Залуцкі, кіруючыся, напэўна, ужо чыста мастацкімі ўяўленнямі пра справу, адказвае Л.Карнеявец на яе чарговы ліст у Адміністрацыю Прэзідэнта: "Існуючыя пабудовы не ствараюць нязручнасцей для жыхароў дома. Зносіць гараж Юрыя Марчанкі няма неабходнасці".

Тады чаго варты папярэднія тычкі Піліпца?

Л.Карнеявец, здаецца, вычарпала ўвесь свой змагарскі рэсурс, але нехта параіў ёй звярнуцца ў грамадскае аб'яднанне "Сацыяльна-экалагічны саюз "Чарнобыль" з нагоды экалагічнага стану двара.

Я пісьмова папрасіў Піліпца спыніць бюракратычныя гульні з жыхарамі дома №2 па вул.Гагарына. Адказ Піліпца сведчыў: па маім звароце прынята рашэнне райвыканкама ад 30 лістапада 2000 г. № 1012. Цытую: "Грамадзяне Ю.Марчанка і А.Брухавецкі абавязаны да 20 снежня знесці ўсталяваныя на дваровай тэрыторыі гаражы для аўтатэхнікі".

Прайшло колькі месяцаў, і А.Брухавецкі знёс гараж, а Ю.Марчанка паслухаў, што нараілі яму дабрадзеі з таго ж райвыканкама, ды падаў іск у суд на рашэнне ўлад.

В.Піліпец, наколькі пераканала мяне сустрэча з ім на пачатку красавіка гэтага года, з годнасцю Цыцэрона, якому вядомы тайны дварцовых інтрыг, чакаў адмены судом ім жа ўласнаручна падпісанага рашэння. Суддзя С.Сарнаўская неўзабаве адмяніла яго. "Кіруючыся законамі", яна зрабіла тое, чаго ад яе чакалі.

Кадрыль доўжыцца, а двор неўпарадкаваны, экалагічна не забяспечаны, і ніхто з удзельнікаў кадрылі кінуць вокам туды не збіраецца. А калі б кінуў, то ўбачыў бы кучы смецця побач з жылымі дамамі і ўспомніў бы пра свой святы абавязак служыць людзям і не ператвараць горад ў аўгіевы канюшні, а сябе — у танцора з няпэўнай рэпутацыяй.

Васіль ЯКАВЕНКА,
прэзідэнт БелСАЭС "Чарнобыль".

Матэрыялы старонкі падрыхтавала Святлана КЛІМЕНЦЕНКА

ДАЙДЖЕСТ

Дочь Рональда Рейгана умерла от рака

В Калифорнии возле города Сакраменто скончалась 60-летняя Маурин Рейган, дочь экс-президента США Рональда Рейгана и актрисы Джейн Виман. На протяжении 5 лет она страдала раком кожи. Этот диагноз был ей поставлен в 1996 году; через некоторое время наступила ремиссия, но рак дал метастазы в другие органы, включая мозг. Месяц назад она вернулась домой после продолжительной радиотерапии в больнице возле Сакраменто.

Маурин Рейган, старшая дочь президента, выросла в среде голливудских актеров, к которой принадлежали ее родители. Позже она занималась политологией, вела ток-шоу и работала в Чикаго адвокатом и пресс-секретарем фонда борьбы с болезнью Альцгеймера.

На снимке: Маурин Рейган

Сестра экс-шефа спецслужб Перу арестована по делу о закупке МиГ-29

Перуанская полиция арестовала сестру экс-главы спецслужб Владимиро Монтесиньоса, ее мужа и еще пятерых людей по подозрению в причастности к хищениям государственных денег при закупке истребителей МиГ-29. По данным судебных источников, Клеменция Монтесиньос-Торрес помещена под домашний арест, в то время как ее муж и пять арестованных помещены в тюрьму, еще один также оставлен под домашним арестом. "Обвинение — коррупция... в связи с закупкой истребителей МиГ-29", — сообщил пожелавший остаться неизвестным судья.

Кастро отметит свое 75-летие в Венесуэле

Завтра, в субботу, кубинский лидер Фидель Кастро прибудет в Венесуэлу по приглашению президента этой страны Уго Чавеса. Лидер Венесуэлы намерен преподнести Фиделю Кастро поздравления и подарки по случаю его 75-го дня рождения. Праздничные мероприятия в связи с юбилеем кубинского гостя будут проводиться в городе Сьюдад-Боливар на реке Ориноко, где в 1819 году была провозглашена декларация о независимости Венесуэлы.

"Рейтер".

В Кабуле публично повешены четверо преступников

Четыре человека, осужденные за организацию взрывов в афганской столице, были публично повешены недалеко от президентского дворца в Кабуле. Всего за организацию терактов в ноябре прошлого года было арестовано 13 человек. Оставшимся 9 талибы решили сохранить жизнь, хотя, как сообщает радиостанция "Голос Шариата", все они были признаны виновными.

Обычно казни проводят на стадионе, но в данном случае талибские власти решили для этого использовать центральную площадь, находящуюся перед президентским дворцом. На этой же площади после захвата в 1996 Кабула талибами были казнены бывший президент Афганистана Наджибула и его брат.

"Би-Би-Си".

Один Клинтон смог уйти от правосудия, другой — нет

Спустя семь лет бюро независимого прокурора США наконец завершило расследование деятельности Билла и Хиллари Клинтон, на которое ушло около 65 миллионов долларов, и закрыло дело. Независимый прокурор Роберт Рэй сообщил, что уже к ноябрю может быть составлен окончательный отчет по всем делам, касающимся Клинтонов.

Роджер Клинтон, брат бывшего президента США, оказался не столь удачлив и был признан виновным в том, что водил машину, находясь в нетрезвом состоянии. Для того чтобы избежать тюремного заключения, Роджер сам признал свою вину и был приговорен к штрафу в 1351 доллар.

"Ю-Эс-Эй Тудэй".

Мэрайа Кэри выписалась из больницы

Звезда американской поп-музыки Мэрайа Кэри после двухнедельной госпитализации выписана из больницы на попечение матери и лечащего врача. Кэри пребывала в Медицинском центре графства Уэстчестер под наблюдением психиатра после происшедшего с ней, по официальной версии, "психического и физического срыва". По сведениям же некоторых американских СМИ, госпитализацию Мэрайи вызвали не "переутомление и нервное истощение" сами по себе, а ставшая их следствием попытка самоубийства.

Пресс-секретарь певицы Синди Бергер опровергла эти сообщения, сообщив журналистам, что Кэри всего лишь "сильно порезалась осколками случайно разбитой посуды". В то же время специалисты психиатрической клиники "Фор Уиндз", отмечают, что принятая в США практика в отношении пациентов этого профиля предусматривает их госпитализацию лишь тогда, когда они представляют опасность для себя или окружающих.

РИА "Новости".

Старт Genesis к Солнцу прошел успешно

После нескольких отсрочек, вызванных непогодой, с космодрома на мысе Канаверал во Флориде осуществлен успешный запуск американской ракеты-носителя Delta с космическим аппаратом Genesis. Основная задача космического аппарата — сбор частиц так называемого "солнечного ветра". По словам руководителя научного проекта Дона Барнетта, изучение этих частиц позволит узнать, как создавалась наша солнечная система. Ученые полагают, что химический и изотопный состав Солнца является стартовым веществом, из которого были образованы все планеты.

Через три месяца полета космический аппарат должен будет "зависнуть" на расстоянии около 1,5 млн. км от Земли. По словам ученых, на этом расстоянии гравитационные тяги Земли и Солнца сбалансированы. Затем спутник раскроет специальные панели, предназначенные для сбора атомов. Собирать "солнечный ветер" аппарат будет около двух лет. Затем он закроет панели и направится к Земле.

"Си-Эн-Эн".

Шредер приветствует возможность вступления России в НАТО

Канцлер ФРГ Герхард Шредер приветствовал заявление помощника президента США по национальной безопасности Кондолизы Райс относительно возможного вступления России в НАТО. "Я с большим интересом принял к сведению ее предположение. Она сказала, что в Америке не исключают возможность того, что Россия когда-нибудь может стать членом НАТО", — сказал канцлер.

"Полагаю, что Райс сделала это заявление, проконсультировавшись с президентом Джорджем Бушем", — добавил Шредер, подчеркнув, что относится к ее словам "очень серьезно". По его мнению, "существование совместного совета Россия—НАТО не может быть последним словом в отношениях между НАТО и Россией".

"Интерфакс".

В Македонии подписано мирное соглашение

Как сообщают западные источники, в Охриде лидеры македонских и албанских партий приступили к подписанию мирного соглашения. Это соглашение призвано положить конец длящимся уже полгода столкновениям между албанскими боевиками и македонской армией и предотвратить гражданскую войну в стране.

"Ассошиэйтед Пресс".

КЛУБ ФОТАВАНДРОЎНІКАЎ

"Залатыя вароты" ў свабодны свет

Калі вы плывяце ад расійскай Камчаткі на ўсход і, на другім баку Ціхага акіяна вашым вачам адкрыўся найпрыгажэйшы від моста "Голдэн Гэйт" (на здымку), што ў перакладзе гучыць "Залатыя вароты", гэта азначае, што вы прыплылі ў Злучаныя Штаты Амерыкі, а дакладней, у казачны горад Сан-Францыска.

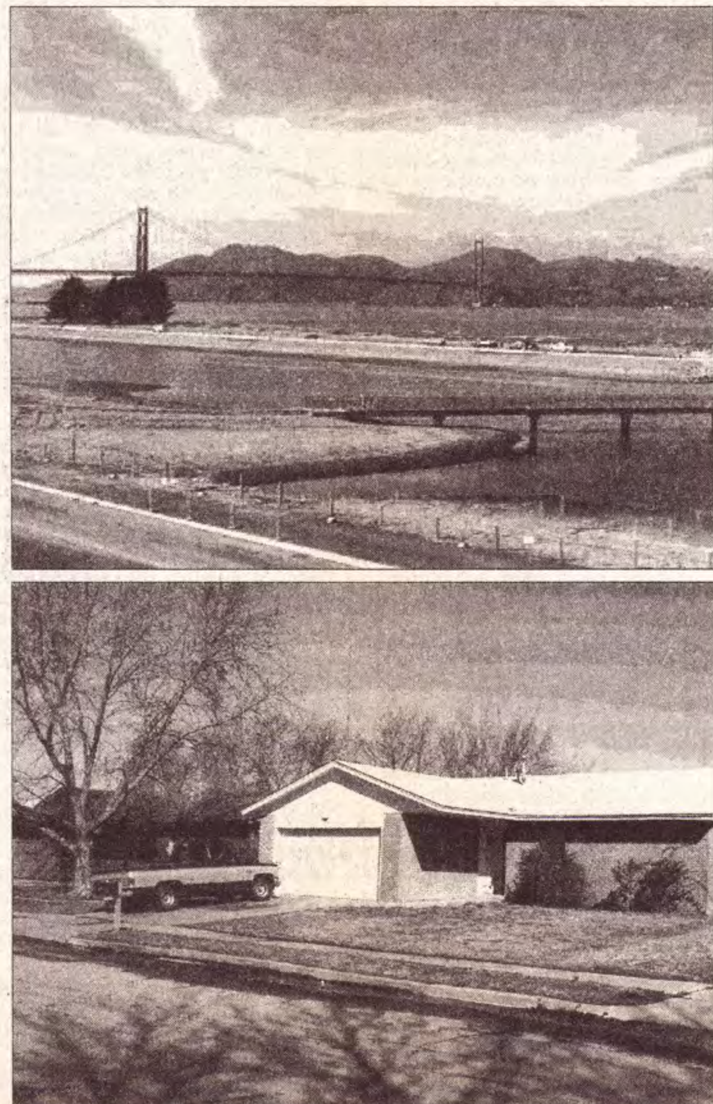
Сан-Францыска — горад для адпачынку і, адначасова, горад для свабоднага бізнесу. Зямля і нерухомасць тут адны з самых найдаражэйшых па краіне. А жанчыны прыгожыя і стройныя — у адрозненне ад цэнтральных штатаў, дзе жывуць у асноўным людзі-калабкі — аматары беспераппыннага харчавання.

Дарэчы, многія хаты сярэднеамерыканскіх "калабкоў", якія пасяліліся паблізу прэрый Канзаса і Аклахомы, не такія ўжо вялікія (на здымку). Але ж нязменным атрыбутам любога дома ў Амерыцы — ці то захад, усход, ці цэнтр ЗША — з'яўляецца прыпаркаванае побач аўто. Прычым, колькасць "лінкальнаў", "олдсмабіляў" ці "крайслераў" побач з адным прыватным домам можа дасягаць 6—7.

У Амерыцы людзі зарабляюць хто як можа, і ў адпаведнасці з тым, як кажуць, хто на што вучыўся. Гэты нью-йоркскі музыка падрабляе на гамбургеры для сваіх чадаў проста каля акіянскага пірсу, што непадалёк ад вядомай Статуі Свабоды.

Дзівіўся з фотаапаратам Злучаным Штатам Алесь СІЛІЧ.

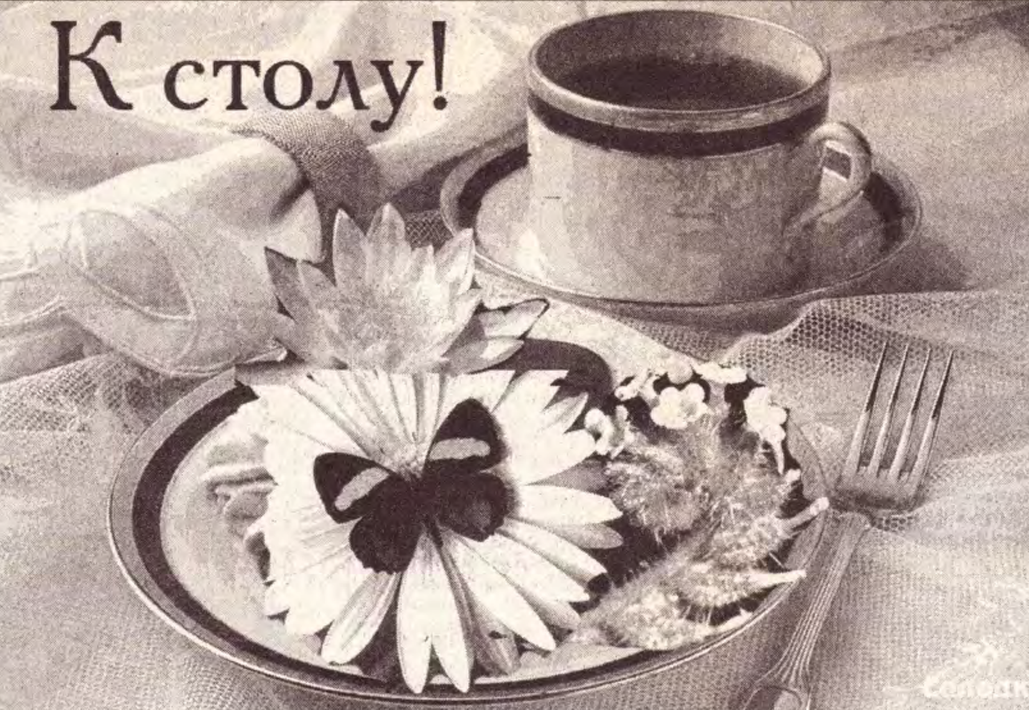

ОКОЛОВИРТУАЛЬНАЯ РЕАЛЬНОСТЬ

Знакомые американцы, услышав ответ на вопрос, какая сейчас средняя зарплата в Беларуси, всегда переспрашивают: "В день?" Нашим откормленным заокеанским друзьям, большинство из которых зарабатывает 100—150 долларов в день, очень трудно понять, как на сумму вдвое меньшую (только в месяц) умудряются выживать белорусы. А ведь поход в "Макдональдс" стоит в США столько же, сколько и в Минске, а подержанный автомобиль — и того дешевле...

Если так дело пойдет и дальше, весьма полезной мне кажется предлагаемая ниже облегчающая диета. Кто знает, может, и такое возможно при рыночном социализме?

Диета облегчающая, белорусская

Понедельник

Завтрак

— Просмотр повтора экономического блока программы "Рэзананс" об успехах рыночного социализма.

Обед

— Суп из клевера полевого с местными пряностями (лопух, лебеда и т.д.),

— Копыта свиные, б/у, стоптанные, свежесваренные.

— Компот из сухофруктов (заготовка — осень 1994 года).

Полдник

— Запах кефира.

Ужин

— Отбивная из жабы с гарниром (камыши болотные, сыровяленные).

— Чай из корней одуванчика лугового.

— Перед сном — просмотр фотографий с изображением кефира.

Вторник

Завтрак

— Гниды подковерные, сырые (употреблять под соусом из сока крапивы).

— Кофейный напиток из ячменя и овса.

Обед

— Бульон из рогов говяжьих, свежесрубленных.

— Суфле из тараканов комнатных, прожаренных на вертеле и сдобренных мелконарубленными листьями клена.

— Коктейль из березового, тополиного и дубового соков.

Полдник

— Запах молока деревенского.

Ужин

— Просмотр и чтение в кругу семьи глав из книги "О вкусной и здоровой пище".

— Перед сном — запах емкости, где хранилось молоко деревенское.

Среда

Завтрак

— Кузнечики сушеные, диетические с гарниром из сена колхозного.

— Сироп из кактуса с мякотью.

Обед

— Отвар из пакетиков от куриного бульона "Галина Бланка" с ароматом пакетиков, где ранее хранилась вермишель быстрого приготовления "Ролтон".

— Сапог кирзовый отечественный, тщательно прожаренный в микроволновой печи. К столу подавать с мелконарезанными шнурками от туфель "Белвест".

— Вода водопроводная, очищенная.

Полдник

— Торт из хлебцов импортных, гуманитарных. Сверху посыпать одной щепоткой сахарной пудры.

Ужин

— Получасовая медитация с мыслями о жареном поросенке и мечтами о картофельном пюре. В случае головокружения — стакан воды очищенной, водопроводной.

— Перед сном — мысли о запахе кефира.

Четверг (рыбный день)

Завтрак

— Салат из водорослей речных (р. Свислочь) и тины болотной (Брестская обл.).

— Настойка из кувшинки (с лепестками).

Обед

— Уха из головастиков "Слезы Козиятко".

— Паштет печеночный (печень улиток, пиявок, комаров).

— Отвар плавников и хвостов ерша, витаминизированный.

Полдник

— Желе из медузы.

Ужин

— Раковые палочки. Клешни речных рачков обжаренные, хрустящие.

— Перед сном — воспоминания о селедке.

Пятница

Завтрак

— Салат из листьев осины.

— Ремень сырой кожаный импортный. Без гарнира.

— Нектар из картофельной ботвы.

Обед

— Змеиный супчик. С отваром ящериц.

— Шашлык из голубиных крылышек прожаренных, с запахом лука.

— Протеиновый компот: заваренные белки яиц чаек озерных (оз. Нарочь).

Полдник

— Земляника (1 шт.).

Ужин

— Блинчики из люпиновой муки "Привет Зимовскому".

— Чай из чаинки (1 шт.).

Суббота

Завтрак

— Колбаски по-могилевски: желуди, фаршированные протертыми сорняками (Шкловский р-н).

— Вода из-под крана, кипяченая, с ароматом водопроводных труб.

Обед

— Суп из подорожника с воробьем дворовым.

— Сосиски из рапса, божьих коровок, бумаги туалетной. Драники из топинамбура лесного, свежевыкопанного. Запах сметаны.

— Морс из "волчьей ягоды".

Полдник

— Святой дух.

Ужин

— Хрен.

Воскресенье

Все постятся. Утром — просмотр программы "Смак" (ОРТ), перед сном — экономического блока программы "Рэзананс" об очередных успехах белорусской экономики этапа рыночного социализма.

Емкости для сбора выделившейся слюны — обязательны.

Александр СИЛИЧ, доктор околодиетических наук.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

XX стагоддзе ў лёсе беларусаў

(Заканчэнне, пачатак у № 145.)

Леанід ЛЫЧ, доктар гістарычных навук, прафесар

Новы націск русіфікацыі

Сапраўдны трыумф беларусізацыі нікольki не радаваў агульнасаюзныя ўлады ў маскоўскім Крамлі. З іх ініцыятывы бальшавіцкі ідэалагічны апарат БССР разам з адданымі яму спецслужбамі распачалі на мяжы 20-х—30-х гадоў абсякаць крылы беларускаму нацыянальна-культурнаму Адраджэнню. Яго самых актыўных прыхільнікаў ("нацдэмаў") беспадставуна абвінавацілі ў злачынствах у дачыненні да савецкай улады, пазнімалі ў першую чаргу з усіх адказных пасад і выслалі далей ад родных мясцін. Не толькі спынілі далейшую беларусізацыю вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай школы, якая паспела ўжо ўнесці немалаважны ўклад у фарміраванне нацыянальнай інтэлігенцыі, але і пастараліся дзе-нідзе ў гэтым прэстыжным звяне народнай адукацыі аднавіць колішнія пазіцыі рускай мовы. З гэтага часу больш не выкладалі ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах айчыннай гісторыі. Дасканала распрацаваны буйнымі спецыялістамі ў галіне філалогіі праект правапісу беларускай мовы аб'явілі "нацдэмаўскім", затое прынятай у 1933 годзе рэформай беларускага правапісу проста разбурылі прыродныя асновы роднай мовы беларусаў, зрабілі яе зусім няўстойлівай да русіфікацыі, што відаць бачыцца і сёння.

Жорсткім задушэннем беларусізацыі ідэалагічныя службы кампартыі і карныя органы савецкай камандна-бюракратычнай сістэмы ўбілі асінавы кол у беларускае нацыянальна-культурнае Адраджэнне, расчысцілі сабе шырокі фронт для правядзення масавых рэпрэсій, самы пік якіх прыпаў на 1937—1938 гады. Панесеныя страты перасягнулі чалавечыя ахвяры часоў першай сусветнай і грамадзянскай войнаў, не ішлі ні ў якое параўнанне з тым, што давялося перажыць ад праведзенай бальшавікамі калектывізацыі сельскай гаспадаркі і выкліканага ёю масавага раскулачвання заможных і самых працавітых сялян. У ходзе рэпрэсій было практычна вынішчана ўсё элітарнае этнічнае ядро беларускага народа. У яго засталося крайне мала свядомых і актыўных высокаадукаваных нацыянальных дзеячаў.

Наш народ можа вельмі ганарыцца, што і ў гэтых экстрэмальных умовах ён дамогся пэўнага поспеху ў эканамічным і культурным развіцці сваёй радзімы. За даваенны перыяд яе вытворчы патэнцыял папоўніўся шэрагам буйных па тым часе прадпрыемстваў, была створана даволі шырокая сетка рознага роду ўстаноў сацыяльнага і культурна-асветніцкага прызначэння. Дасягалася гэта праз вялікія працоўныя намаганні людзей, што не заўсёды належным чынам аплачвалася. Іх сацыяльныя патрабаванні задавальняліся на самым мізэрным узроўні.

Вось у такім незайздросным становішчы застала беларускі народ вайна Германіі супраць СССР. Страшэнная паніка ахапіла тых, хто яшчэ зусім нядаўна быў тут актыўным праваднікам сацыялістычных ідэалаў. Наяўнасць палярызацыі ў грамадстве самым непасрэдным чынам адбілася на стаўленні людзей да нямецкага акупацыйнага рэжыму. Калі адна частка іх шукала сродкі і метады барацьбы з ім, другая не супраць была супрацоўнічаць з чужой уладай. У беларускай братазабойнай вайне праліта мора крыві. Такога, да прыкладу, не назіралася на тэрыторыі суседняй нам Польшчы, несумненна, таму, што яе карэннае насельніцтва было непараўнальна больш этнічна, сацыяльна скансалідавана, чым беларусы, не зведала, як апошня, такіх цяжкіх наступстваў яго падзелу паводле палітычнай прыкметы.

Дэмаграфічныя страты беларускай нацыі ў час вайны вызначаліся не толькі колькасцю загінуўшых на франтах непасрэдна ад рук фашысцкіх акупантаў, у выніку братазабойных сутыкненняў паміж партызанамі і паліцэйскімі. Нас не абмінулі гвалтоўныя масавыя мабілізацыі людзей для вывазу на працу ў Германію і яе краіны-сатэліты, што стала прычынай для многіх, каб затым не вярнуцца на радзіму. За колькі дзён да вызвалення ад ворага тых ці іншых раёнаў Беларусі яе спешна пакідалі, ратуючыся ад пакарання, тыя, хто ў той ці іншай форме супрацоўнічаў з акупацыйнымі ўладамі. Часта на Захад уцякалі нават і асобы, што не мелі ніякай віны перад уласным народам. Хто не ўцёк, панёс суровае і не заўсёды заслужанае пакаранне. Ведаючы пра крайне негатыўнае стаўленне савецкіх рэпрэсіўных органаў да ваеннапалонных, многія з іх пасля капітуляцыі Германіі любымі шляхамі імкнуліся здабыць для сябе прытулак на чужыне.

Застаўшыся пасля вайны з крайне мізэрнай колькасцю нацыянальна-самасвядомай інтэлігенцыі Беларусь па волі партыйнага цэнтра ў Крамлі неўзабаве ператварылася ў сапраўдны палігон адпрацоўкі ім тут сваёй палітыкі па "зліцці" савецкіх народаў у камуністычнае безнацыянальнае грамадства. Усе гэтыя эксперыменты не даходзілі да розуму шэраговых беларусаў, якія былі заняты аднаўленнем і далейшым развіццём народнай гаспадаркі і дасягнулі на гэтым шляху прыкметнага поспеху. Праўда, яе развіццё далёка не заўсёды ўзгаднялася з наяўнасцю мясцовых прыродных рэсурсаў, не ўлічвала інтарэсаў Беларусі як аднаго з суб'ектаў СССР. Агульнасаюзны фактар развіцця эканомікі БССР заўсёды быў на першым плане, што асабліва рэльефна выявілася ў гіпертрафічным разрастанні на яе тэрыторыі ваенна-прамысловага комплексу. Калісьці адзін з самых экалагічна чыстых куточкаў Еўропы ператварыўся ў многіх месцах у зону небяспечнага пражывання людзей. Велізарную шкоду прычыніла нашай цудоўнай, непаўторнай прыродзе бяздумнае асушэнне палескіх балот. У выніку за XX стагоддзе з геаграфічнай карты Беларусі зніклі сотні рэк і азёр, істотна абмялелі тыя водныя аб'екты, што яшчэ працягваюць сваё жыццё. Нечуванай катастрофай для геаграфічнага асяроддзя, а разам з гэтым і для мільёнаў беларусаў з'явілася аварыя на Чарнобыльскай АЭС, якая адбылася 26 красавіка 1986 года.

Як гасілася хваля перабудовы

Гарбачоўская перабудова сярэдзіны 80-х гадоў заспела беларускі народ на стадыі суцэльнага нацыянальнага загнівання, якое ў найбольшай ступені закранула палітычнае кіраўніцтва рэспублікі і набліжанае да яго кола інтэлігенцыі. Жыць паводле беларускіх нацыянальна-культурных стандартаў магла толькі нязначная па колькасці частка творчай (галоўным чынам пісьменнікі) і навуковай інтэлігенцыі. Нацыянальны агонь тлеў дзесьці глыбока і ў душах радавых людзей, асабліва вясковых, для якіх традыцыйна характэрна моцна трымацца сваіх звычаяў і законаў. Гэткай мізэрнай па колькасці нацыянальна арганізаванай беларускай інтэлігенцыі трэба ў вялікую заслугу паставіць разумнае рэагаванне на ўсё тое, што адбывалася ў СССР у працэсе распачатай па ініцыятыве генеральнага сакратара ЦК КПСС Міхаіла Гарбачова перабудовы. Калі ўся энергія вышэйшых эшалонаў партыйнай і савецкай улады Беларусі скіроўвалася на непахіснае захаванне статус-кво, гэтая частка інтэлігенцыі рабіла рашучыя і тэрміновыя крокі па мабілізацыі яшчэ да канца не засіміляваных катэгорый беларускага народа на нацыянальна-культурнае адраджэнне. І многае атрымлівалася на гэтым гістарычным шляху, што, нарэшце, падштурхнула і вышэйшыя эшалоны ўлады пераглядзець сваю крайне кансерватыўную, антыгуманную пазіцыю па нацыянальным пытанні. Яны не толькі не пярэчылі, а нават садзейнічалі таму, каб беларуская мова стала адзінай дзяржаўнай у краіне. Юрыдычна гэта было замацавана ў прынятым 26 студзеня 1990 года Законе "Аб мовах у Беларускай ССР". Яго з поўнай падставай можна аднесці да ліку самых важных заканадаўчых актаў XX стагоддзя.

Па сваім значэнні да такой катэгорыі належыць і прынятая 27 ліпеня 1990 года Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР. Крыху больш як праз год, 25 жніўня 1991 года, гэтай Дэкларацыі быў нададзены статус канстытуцыйнага закона. Здавалася, усё горшае засталося ззаду. Большасць людзей верыла, што на прыканцы XX стагоддзя Беларусь назаўсёды развіталася са сваім палітычным бяспраўем, атрымала рэальную магчымасць зняць з шыі свайго народа абрыдлае ярмо русіфікацыі, пачаць ладзіць прыстойнае нацыянальнае жыццё. Аднак для здзяйснення такіх грандыёзных планаў ёй было адведзена вельмі мала часу. Паводле розных прычын варожым да беларускай нацыянальнай ідэі сілам удалося ў апоры на знешні фактар павярнуць ход гісторыі ў адваротны бок, ужо другім разам у XX стагоддзі замяніць беларусізацыю русіфікацыяй з тым, каб да мінімуму звесці этнакультурныя адрозненні паміж беларусамі і рускімі, зрабіць першых максімальна падрыхтаванымі да любых форм палітычнага аб'яднання з Расіяй, не выключаючы і тыповай інкарпарацыі ў яе склад.

У комплексе самых кардынальных мерапрыемстваў дзяржаўнага характару па дэнацыяналізацыі карэннага насельніцтва Беларусі, несумненна першае месца належыць майскаму рэферэндуму 1995 года па мове. Падобнага яму антыбеларускага нарматыўнага акта не было за ўсё XX стагоддзе, нават у час, калі на поўных абаротах працавала бальшавіцкая камандна-бюракратычная машына. Правядзеннем рэферэндуму дзяржаве ўдалося яшчэ больш рэльефна падзяліць беларускае грамадства ў моўным плане на дзве часткі. Адна з іх, што пераважна стаіць на пазіцыях афіцыйных улад, карыстаецца рускай мовай, а другая, што спавядае нацыянальна-адраджэнцкую ідэю, усвядомлена з'яўляецца носьбітам беларускай мовы. Гэтыя разнамоўныя часткі людзей далёка не аднолькавыя паводле сваёй колькасці. Непараўнальна больш шматлікая рускамоўная, што тлумачыцца галоўным чынам працягласцю і эфектыўнасцю дзяржаўнай палітыкі русіфікацыі на Беларусі і вялікімі стараннямі яе сучасных уладных структур па забеспячэнні прыярытэту рускай мовы ва ўсіх сферах чалавечай дзейнасці. Руская мова практычна па-за ўсялякай канкурэнцыяй функцыянуе ў службовым справаводстве, у сістэме народнай адукацыі і ў элітарных пластах прафесійнай культуры, у навуцы, сродках масавай інфармацыі і выдавецкай справе, у час правядзення публічных, культурна-асветніцкіх мерапрыемстваў, у візуальным афармленні гарадоў і вёсак, прадпрыемстваў і ўстаноў. Беларуская мова, якая ўжо чатыры стагоддзі застаецца кватаранткай на сваёй этнічнай тэрыторыі...

Стагоддзямі навязаныя беларусам культурна-моўныя каштоўнасці ўсходняй суседкі Расіі, ледзь не пагалоўнае гістарычнае бяспамяцтва людзей і, як вынік, амаль поўны паралюш нацыянальнай самасвядомасці, натуральна, робяць краіну нядольнай вырашаць многія надзённыя эканамічныя, сацыяльна-бытавыя праблемы. Народная гаспадарка, асабліва яе аграрны сектар, топчацца на месцы, трымаецца ў значнай ступені на колішніх набытках, не можа існаваць без сур'ёзных дзяржаўных фінансавых уліванняў, якія робяцца за кошт знешніх крэдытаў.

На шкодных пазіцыях непрызнання этнакультурнай адметнасці, самабытнага гістарычнага шляху беларусаў стаіць і праваслаўная царква, якая ў нашым краі адлавядае патрабаванням тыповага рускага культурна-моўнага асяродку. Такімі стараннямі дзяржаўных і духоўных улад беларускі народ даведзены амаль да поўнай страты нацыянальнай самабытнасці. Праглынуўшы за XX стагоддзе забойную дозу русіфікацыі, ён у сваёй абсалютнай большасці не праяўляе належнай павагі да статусу дзяржаўнасці роднай Бацькаўшчыны, мала цікавіцца ўласным гістарычным мінулым, як след не шануе собскай культурна-моўнай спадчыны, не з'яўляецца прыхільнікам разумнага, здаровага ладу жыцця. Гэтым у асноўным і трэба тлумачыць прычыны духоўнага і біялагічнага вымірання беларускай нацыі. Становішча яе намнога больш складанае і трагічнае, чым як яно здаецца шмат каму, у тым ліку і беларусам са здаровай нацыянальнай самасвядомасцю, якія часта пажаданае выдаюць за сапраўднае. Нацыянальны патэнцыял сучаснага культурна-моўнага жыцця, якім заўсёды вымяраецца здароўе любога народа, істотна слабейшы, чым на пачатку XX стагоддзя. Тады яго (нацыянальны патэнцыял) вельмі добра падсілкоўвала вёска. Зараз па ступені русіфікацыі яна ні ў чым не саступае гораду і таму ўжо не з'яўляецца генератарам беларускага этнасу. У гэтай ролі — толькі з крайне абмежаванымі магчымасцямі з-за сваёй маласці — выступае нацыянальна-самасвядомая інтэлігенцыя.

Наша мова — наша ўратавальніца

Некаторым можа падацца неверагодным, але сёння, як ніколі раней, захаванне дзяржаўнага суверэнітэту краіны, стан яе нацыянальна-культурнага адраджэння ледзь не поўнасцю — залежаць ад месца беларускай мовы ў афіцыйным жыцці. Сучасная практыка пераканаўча сведчыць, што рускамоўныя беларусы толькі ў мізэрнай колькасці з'яўляюцца сапраўднымі прыхільнікамі палітычнай незалежнасці сваёй Бацькаўшчыны і з павагаю ставяцца да яе нацыянальнай культуры. Затое большасць з іх аддае перавагу духоўным каштоўнасцям таго народа, мовай якога карыстаецца ў паўсядзённай практыцы, гатовая на любых умовах жыць пад уладай Расіі.

Адкрытая абарона нашай дзяржавай рускага і відавочная недаацэнка беларускага фактара абавязвае ўсе прагрэсіўныя сілы беларускага народа, незалежна ад краіны пражывання, да актыўных сумесных дзеянняў з тым, каб не даць нікому пазбавіць дарагую Айчыну палітычнай незалежнасці, бо са стратай яе немінуча скончыцца нашае самабытнае этнакультурнае існаванне. Агульнавядома, што з гістарычнай арэны пазнікалі, бясследна параставараліся ў іншых асяроддзях сотні народаў, што не мелі ўласных дзяржаў. Свяшчэнны абавязак сучасных і будучых пакаленняў беларусаў — не паўтарыць іх трагічны лёс, заставацца ў сваім нацыянальным доме самімі сабой аж да тае пары, пакуль будзе працягвацца жыццё чалавецтва на планеце Зямля.

СПОРТ

Коннік без галавы

Гэта — беларускі спорт

Больш за два месяцы таму, напрыканцы траўня, адбылося пасяджэнне выканкама рэспубліканскай федэрацыі хакея, на якім была дадзена адмоўная адзнака правальнаму выступленню нацыянальнай зборнай краіны на чэмпіянаце свету ў Германіі.

Працяг размовы аб будучыні беларускага хакея вырашылі адкласці на канец ліпеня, калі павінна была прайсці чарговая канферэнцыя. Адным з галоўных пунктаў у парадку сходу сталі выбары новага галоўнага трэнера нацыянальнай зборнай. Прайшоў запланаваны час, з кожным днём усё бліжэй і бліжэй зімовая Алімпіяда ў амерыканскім Солт-Лейк-Сіці, на якую, хаця і не без складанасцяў, трапілі беларускія хакеісты, а працяг разгляду спраў у "партыйным" відзе спорту так і павіс у паветры. Адбыўся, праўда, трэнерскі савет федэрацыі, ён зноў зацвердзіў настаўнікамі юнацкай і маладзёжнай каманд Міхаіла Захарава ды Уладзіміра Мелянчука, якія і дагэтуль кіравалі названымі калектывамі, дапамагаючы таксама і трэнеру першай зборнай.

А вось хто зменіць на самай важнай пасадзе Анатоля Варывончыка, па-ранейшаму невядома. Зараз проста не да яго, у прыватнасці, як і да хакея ўвогуле. Так і адказаў у інтэрв'ю адной спартыўнай газеце той жа Захараў. Цытую: "А зараз такі час, што проста не да хакея".

На гэтую асабістую заяву можна было б не звяртаць вялікай увагі, мала што можа "збрэндзіць" чалавек, але ўся справа ў тым, што менавіта Захараў (дый Варывончык з Мелянчуком) гуляюць па тры разы на тыдзень у хакей, прынамсі, рабілі гэта раней, з самім прэзідэнтам беларускага НАК і, зразумелая справа, потым наведвалі саўну, таму прыведзеная цытата хутчэй за ўсё належыць не Захараву, а толькі ім агучана. Хто яго ведае!

Упэўнены, у кожнай краіне свету, хакеісты якой маюць гонар выступіць на зімовай Алімпіядзе ў лютым наступнага года, добра ведаюць, хто рыхтуе нацыянальную зборную да галоўных спаборніцтваў чатырохгоддзя. Як жа інакш! Да старту засталася палова года, зусім нічога. Трэба вызначыцца і дамовіцца з будучымі спарынг-партнёрамі, намеціць склад зборнай, распісаць час збораў, звязацца з кожным гульцом... Адным словам, спраў зашмат, хопіць з галавой, праўда, калі яна ёсць. А ў нас чамусьці няма часу вызначыцца з галоўным трэнерам. Не да яго зараз.

Як мы даведаліся з таго ж інтэрв'ю, за тры мінулыя месяцы, з моманту апошняга пасяджэння, адзнака выступлення зборнай прынцыпова змянілася і спартыўныя функцыянеры, якія ініцыіравалі пытанне аб змене трэнера, супярэчаць самі сабе. Паслухаем яшчэ раз разважанні члена выканкама, трэнера нацыянальнай зборнай Захарава, які лічыць, што "ў галоўнай камандзе краіны, па вялікім рахунку, усё ў парадку". Бачыце, вясной, дазвольце нагадаць, шаноўныя спецыялісты адназначылі супрацьлеглае, а бліжэй да восені здарылася вось такая метамарфоза...

Што замінае правесці канферэнцыю ў запланаваны тэрмін, якая "вайна" перашкаджае выконваць планы той жа федэрацыі, дзе запісаны белым па чорным дзень правядзення новага сходу, ніхто не можа растлумачыць.

Вось і прыходзіць у галаву крамольная думка, што няма часу на працяг сур'ёзнай размовы ні ў афіцыйных асоб з Мінспорту і федэрацыі, ні ў самага вялікага аматара гэтай гульні, таго, які можа рабіць усё. Як той кот Матроскін. Памятаеце: "Я яшчэ вышываць магу. Крыжыкам". У яго не хапае часу на розныя там спартыўныя "разборкі". Сваіх ды дзяржаўных спраў хапае.

Асабліва ў гэтыя дні.

Па той жа прычыне, напрыклад, ніяк не можа прайсці другая частка Алімпійскага сходу, на якім, дарэчы, трэба спешна выбіраць кіруючыя органы, без якіх, як у любой працы, не будзе толку. Час ідзе, пытанні ў тым жа алімпійскім руху ўзнікаюць штодзённа, але вырашыць іх няма каму. Дайшло нават да таго, што на апошняй сесіі Міжнароднага алімпійскага камітэта ў Маскве Беларусь прадстаўляў... прэс-аташэ рэспубліканскага НАК, па вялікім рахунку, звычайны клерк арганізацыі. А што было рабіць, калі прэзідэнт нашага НАК па нейкіх прычынах не змог наведаць Белакаменную, хоць туды ён заўсёды крылма ляціць, а паслаць намеснікаў не атрымоўвалася, бо яны не існуюць пакуль у прыродзе, таму што... не абраны. І напэўна, вельмі дзівосна было маркізу Хуану Антоніа Самаранчу, калі да яго праціснуўся невядомы прадстаўнік з Беларусі, краіны, якая, дарэчы, на ўгодкі святкавання дзесяцігоддзя са дня стварэння свайго нацыянальнага алімпійскага камітэта планавала запрасіць шаноўнага ідальга і аб гэтым раструбіла на цэлы свет. Чаму тады не атрымалася свята? Здаецца, усё залежыць, як бачым, толькі ад адной асобы. Вось толькі ўраджай ды надвор'е пакуль ёй не падуладныя. Ды курс долара. Таксама — спажывецкі кошык. Ды яшчэ напярэдадні восені — цукар. Смяротнасць, цэны на лекі. Агульнае жабрацтва... Але я неяк адхіліўся, прабачце.

Не хвалюйцеся, і сход, і канферэнцыя адбудуцца, толькі тады, калі гэта будзе выгадна. Не спартсменам, а толькі першаму з іх. Ці дзевяноста дзевятаму. Зразумела, не Уэйну Грэцкі. Пройдуць яны, напрыклад, цюцелька ў цюцельку, перад самымі выбарамі прэзідэнта краіны. За некалькі дзён. І будзе гэта новым словам у правядзенні розных шоу, папомніце. І з'явіцца на ім у белым фраку тутэйшы спартыўны "месія", і будзе вам і першае, і другое і трэцяе. Чым не выдатны піяраўскі ход?

А зараз, як той казаў, проста не да хакея. Дарогі, якія мы выбіраем... Памыляецеся, не мы!

Вось і падумалася, што гэтаму адзінаму беларускі спорт з яго праблемамі хутчэй за ўсё, як кажуць, да лямпачкі. А можа, сапраўды, цяжка чалавеку, і трэба яму адпачыць. Барані Божа. Толькі заікніся... Адразу ў апазіцыю залічаць. Да таго ж абралі яго аднагалосна, такіх аднадумцаў нават сам Кім Чэн Ір не мае. Той, які з Паўночнай Карэі ў Маскву на цягніку прыехаў.

...Жыццё тым часам працягваецца, кантора піша... Алімпійскі рух магутным крокам ідзе па краіне, хаця ніхто гэтага не бачыць, беларускія хакеісты толькі і мараць пра сваё восьмае месца, хаця і не ведаюць імя свайго новага трэнера.

Сістэма рыпіць, але паціху працуе, хаця ёю ніхто, на самай справе, і не кіруе. Быццам нейкі новы феномен "конніка без галавы".

Дзіва, людзі, дый толькі! Таму і жывем, згодна з гэткай схемай, вельмі сціпла, калі не сказаць горш.

А новага трэнера зборнай, хутчэй за ўсё, назавуць напрыканцы месяца. Пакуль існуе, і гэта не з'яўляецца сакрэтам, адна кандыдатура: Уладзімір Крыкуноў. З ім звязаны самы гучны поспех "савецкага" мінскага "Дынама" — дзесятае месца ў чэмпіянаце СССР. Зараз ён з'яўляецца настаўнікам казанскага АК "Барса", які ў мінулым сезоне стаў сярэбраным прызёрам першынства Расіі.

З вуснаў М. Захарава "выйшла", дарэчы, яшчэ адна цікавая інфармацыя. На пасаду новага прэзідэнта рэспубліканскай федэрацыі хакея (гуляць дык гуляць!) будзе прапанаваны, хутчэй за ўсё, Уладзімір Замяталін. Без каментарыяў. Хаця, дазвольце...

Спартыўная Беларусь, адзіная ў свеце, мае амаль у кожнай федэрацыі сярод кіраўнікоў, скажам так, "адыёзных" персон, большасць з якіх працуюць міністрамі ці носяць велізарныя пагоны. Адным не шанцуе — іх здымаюць з асноўнай працы, але, толькі акрамя аднаго выпадку з былым міністрам спорту і адначасова шэфам федэрацыі баскетбола спадаром Ананьевым, усе яны ледзь не пажыццёва застаюцца ў спорце. Руліць. Цікава? А вось падумаць на гэтую тэму мы прапануем вам наступным разам.

Варывончык, Захараў, Мелянчук... У Германіі на капітанскім мосціку яны стаялі разам. Адказваць прыйшлося аднаму.

Уладзімір ДАЎЖЭНКА.

ЭВРИКА!

Берегись, инфаркт миокарда!

Исследователям из Израильского технологического института и медицинского центра "Рамбам" впервые в мире удалось трансформировать эмбриональные стволовые клетки человека в клетки мышечной ткани сердца. Ученые размножили эмбриональные клетки на питательной среде и выделили из этой культуры небольшую популяцию клеток, способных к самопроизвольным сокращениям. Оказалось, что основные характеристики этих клеток практически не отличаются от характеристик молодых кардиомиоцитов — клеток сердечной мышцы. Эти результаты позволяют надеяться, что пересадка таких клеток может стать эффективным методом лечения инфарктов миокарда.

Белье против экземы

В Техническом университете Мюнхена разработана ткань для пошива лечебного белья для больных, страдающих тяжелыми формами экземы. Изнаночная сторона нового материала покрыта тончайшим слоем серебра, которое уничтожает стафилококки, вызывающие воспаления кожного покрова.

Помидоры из соленой почвы

Селекционеры из Канады и США сконструировали генноинженерный сорт помидоров, которые можно не только поливать водой с высоким содержанием солей, но и выращивать на сильно засоленных почвах. Солеустойчивые томаты обладают превосходными вкусовыми качествами, и их создатели полагают, что по прошествии трех лет новый сорт уже появится на рынке.

Мороженое, которое лечит зрение

Американская фирма Arthur D. Little разработала рецептуру и технологию изготовления первого в мире мороженого, содержащего омега-3 жирные кислоты. Эти вещества, которые входят в состав рыбьих жиров, улучшают работу зрения и нервной системы и способствуют предотвращению атеросклероза. Вкус и аромат нового мороженого удовлетворили профессиональных дегустаторов.

Россия отстает и в области Интернета

Общее число пользователей Интернета к концу прошлого года превысило 400 миллионов. Первое место здесь принадлежит Соединенным Штатам, где к услугам Интернета обращаются 59 процентов населения. В Швеции пользователи Сети составляют 56 процентов населения, в Норвегии — 53, в Исландии — 52, и в Дании — 48. В первую десятку стран входят также Нидерланды, Сингапур, Австралия, Финляндия и Канада — от 46 до 43 процентов. В Великобритании Всемирной сетью пользуются 34 процента населения, в Японии — 31, во Франции — 15, в России — 7 процентов.

Раковые клетки в космосе

Американские ученые будут изучать злокачественные опухоли в условиях невесомости. На этой неделе впервые на космический корабль будут взяты клетки рака яичника. В отличие от обычных лабораторных условий, в которых раковые клетки растут на плоской поверхности, в космосе можно получить объемную опухоль, что даст уникальную информацию о формировании рака яичников и его лечении.

ЗДОРОВЬЕ

Страшного диабета можно избежать

Шеннон Менг каждый день делают инсулиновые уколы. Но в отличие от других детей она не больна диабетом. Более того, она совершенно здорова. Дело в том, что эта 10-летняя калифорнийская девочка — одна их 600 добровольцев в возрасте от 3 до 45 лет, участвующих в экспериментальной программе предотвращения диабета, которая проводится Национальным институтом здоровья.

Уколы с небольшими дозами инсулина Шеннон делают перед завтраком и перед сном. "Обычно меня колют папа или мама, но теперь я и сама научилась делать уколы, — говорит Шеннон. — Это не больно, и к ним привыкаешь". Семья Менгов решила участвовать в программе Института здоровья, надеясь, что ежедневные уколы уберегут Шеннон от диабета — этой тяжелой хронической болезни, поразившей ее младшую сестру — Лору. "Конечно, это решение было нелегким. Мы долго колебались, — говорит мать Шеннон Джина Менг. — Чтобы подвергнуть своего ребенка подобному испытанию, вы должны уверовать в то, что это действительно сохранит ему здоровье".

У сестры Шеннон — Лоры — диабет диагностировали уже в возрасте двух лет. "Мы ничего тогда о диабете не знали, — говорит Джина, мать девочек. — Мы бы на все согласились, лишь бы предотвратить болезнь". Но ни предотвращать, ни вылечивать ювенильный диабет первого типа врачи пока не умеют. В отличие от взрослого диабета второго типа, в какой-то мере связанного с ожирением, диабет первого типа — это аутоиммунное заболевание, при котором организм как бы нападает на самого себя. Защитные клетки, которые должны защищать нас от микробов и других чужеродных врагов, вместо этого поражают инсулинпродуцирующие клетки поджелудочной железы. Фактически организм ошибочно принимает клетки поджелудочной железы, так называемые бета-клетки, за опасные токсины.

В результате синтез инсулина уменьшается, и организм теряет способность извлекать из пищи энергию. Глюкоза не может больше проникать в клетки, где она необходима, и вместо этого накапливается в крови, поражая внутренние органы. Врачи могут иногда определить, кто относится к группам повышенного риска, но не могут ни предотвратить такое развитие событий, ни предсказать, когда оно точно произойдет.

Вообще-то говоря, людям с диабетом первого типа вводить инсулин необходимо, но в данном случае цель исследования — попробовать небольшими инсулиновыми дозами предотвратить развитие диабета. "Трудность заключается в том, что хотя диабетикам делают один-два или даже больше инсулиновых уколов ежедневно, все равно часто не удается добиться нормальной концентрации сахара в крови, — говорит профессор-педиатр и эндокринолог из университета Южной Каролины доктор Фрэнсин Кауфман, участвующая в этом исследовании. — Сейчас мы пытаемся двумя ежедневными профилактическими уколами остановить развитие диабета, чтобы у пациента не возникало отклонений в концентрации сахара в крови, и чтобы он никогда не испытывал ни кратковременных, ни долговременных последствий болезни".

Больные диабетом подвержены развитию гипогликемии — опасному снижению концентрации глюкозы в крови и таким серьезным недугам, как сердечные болезни, поражения нервов, слепота и почечная недостаточность. Добровольцы, участвующие в исследовании, о котором идет речь, проживают в 350 различных городах США и Канады, и за ними будет вестись наблюдение в течение 6 лет. А предварительные результаты от профилактических уколов будут доложены на конференции Американской диабетической ассоциации, которая пройдет в Филадельфии. Пока никому не известно, сможет ли инсулин предотвратить болезнь.

Согласно одной из теорий, небольшие инсулиновые дозы, недостаточные для заметного снижения сахара в крови, приведут к спасительной адаптации организма, так что он перестанет путать полезный гормон с враждебным пришельцем. "Наше исследование, — говорит его руководитель, профессор-педиатр из университета в Майами Джей Скайлер, — основывается на концепции так называемой антигенно-специфической терапии. Иными словами, если вам удалось идентифицировать нужный антиген и вы начинаете вводить этот антиген, вам, возможно, удастся изменить реакцию иммунной системы с деструктивной на положительную".

Несколько исследований на животных и небольшие клинические испытания подтвердили такого рода концепцию, так, например, после такого рода исследования, проведенного на 12 детях, и опубликованного в британском Медицинском журнале "Ланцет", только один ребенок из пяти получавших инсулин, заболел диабетом, тогда как остальные семеро, которым не делали уколы, все стали диабетиками. Все 12 детей относились к группе повышенного риска, и наблюдения за ними велись в течение трех лет.

Все дети — участники теперешнего исследования — имеют близких родственников, больных диабетом. Такое родство в 10-20 раз повышает опасность заболеть этой болезнью по сравнению со средними цифрами для всего населения. Диабет первого типа может начаться когда угодно, но пик вероятности приходится на возраст от 10 до 13 лет. Поэтому участников эксперимента выбрали таким образом, чтобы 80 процентам их было меньше 20 лет. У всех этих участников периодически проверяют кровь на содержание сахара, что позволяет оценивать эффективность профилактического лечения.

Руководители исследования возлагают большие надежды на его результаты. Однако президент американской диабетической ассоциации профессор Йельского университета доктор Роберт Шервин предпочитает более осторожную формулировку. "Хотя это исследование вряд ли позволит окончательно решить проблему профилактики диабета, — говорит он, — я надеюсь, что оно станет важным шагом в правильном направлении".

Лилия ШУКАЕВА, Радио "Свобода".

У Друцку пройдзе маштабны рыцарскі фестываль

З 31 жніўня па 2 верасня ў Друцку (Віцебская вобласць) пройдуць урачыстасці, прысвечаныя тысячагоддзю горада.

Як паведаміў 8 жніўня на прэс-канферэнцыі ў Мінску магістр мінскага рыцарскага клуба "Ордэн Паўночнага Храма" Дзмітрый Нясцюк, у рамках святкавання адбудзецца буйнамаштабны рыцарскі фестываль "Сівая легенда", аўтарам ідэі якога і з'яўляецца клуб. Плануецца, што ў фестывалі прымуць удзел больш за 40 рыцарскіх клубаў з Беларусі, Расіі, Польшчы, Прыбалтыкі.

Кульмінацыяй рыцарскага фестывалю стане імітацыя бітвы за Друцкі замак. Для рэканструкцыі фрагмента замка адміністрацыяй Талачынскага раёна выдзелена каля 100 кубаметраў будаўнічага лесу. Плануецца ўзвядзенне агароджы вышынёй 4 метры, замкавых варот, дзвюх вуглавых вежаў вышынёй амаль па 9 метраў.

Пабудова не будзе бутафорыяй, як на фестывалі ў Навагрудку, і не будзе разабрана пасля свята. Мясцовая адміністрацыя падтрымала ініцыятыву "Ордэна" аб аднаўленні цалкам Друцкага замка XII стагоддзя. Будаўніцтва плануецца ажыццяўляць паэтапна на працягу трох гадоў.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — НЕ ВЕРЦЕ

Будучы тыдзень: зоркі прадказваюць

АВЕН. На гэтым тыдні, асабліва ў аўторак, магчыма не вельмі прыемная сітуацыя на рабоце, якая можа сапсаваць настрой. Але да канца працоўнага тыдня ў вас з'явяцца шанцы прасунуцца па службовай лесвіцы. Чацвер лепей правесці дома ў адзіноце. А на выхадныя зоркі раяць паехаць за горад з сябрамі.

ЦЯЛЕЦ. Ваша фінансавае становішча нечакана паправіцца. Можна падумаць аб змене спосабу заработку. Серада — дзень, вельмі спрыяльны для пакупак. На гэтым тыдні зоркі будуць правакаваць вас на рызыкоўныя ўчынкі. Не паслабляйце самакантроль. Напрыканцы тыдня спрыяльны момант, каб адкрыць свае пачуцці партнёру.

БЛІЗНЯТЫ. Вашы планы могуць быць парушаны званком дзелавых партнёраў здалёк. Прыйдзецца ўсё кінуць і тэрмінова рыхтавацца да сустрэчы. У пятніцу вы, магчыма, сустрэнецеся са сваім будучым каханнем ці атрымаеце намёк на пачатак новага рамана. Зоркі раяць на гэтым тыдні быць больш мяккімі з хатнімі.

РАК. На пачатку тыдня вам пакажацца, што ўвесь свет паўстаў супраць вас. Недарэчнасці і накладкі будуць проста выводзіць з сябе. Але ў гэты ж час вас чакае поспех у наладжванні сямейных адносін, а таксама любоўных спраў сяброў. У выхадныя гульні на свежым паветры дазволяць нібыта вярнуцца ў дзяцінства і адчуць сябе шчаслівым.

ЛЕЎ. На гэтым тыдні лепш паберагчы свае нервы, асабліва на рабоце. Не звяртайце ўвагі на крытыку ў ваш адрас; яна, хутчэй за ўсё, неаб'ектыўная. Абавязкова вылучыце час для зносін з дзецьмі і сваякамі. Але ўстрымайцеся ад занадта бурных гульняў на свежым паветры — верагодны траўмы. У выхадныя спрыяльны момант для любоўнага спаткання.

ДЗЕВА. Інтуіцыя плюс актыўнасць дапамогуць вам дасягнуць высокіх вынікаў. Увогуле на гэтым тыдні вам будуць спадарожнічаць добры настрой і выдатная работаздольнасць. Але напрыканцы тыдня можа адчуцца напружанасць у сямейных справах. Пераключыцеся на адпачынак і забавы, напрыклад, ажыццявіце паездку за горад усёй сям'ёй.

ШАЛІ. Не варта абмяркоўваць вострыя праблемы з кіраўніцтвам, асабліва калі яно процілеглага полу. Дзеці могуць патрабаваць вашай павышанай увагі. Напрыканцы тыдня выдатны настрой і жаданне рабіць дабро дапамогуць знайсці агульную мову са старэйшымі сваякамі. Гэты перыяд вельмі спрыяльны для закаханых.

СКАРПІЁН. Перад вамі можа паўстаць выбар: ехаць кудысьці ці застацца і зарабляць грошы. Зоркі раяць застацца. У чацвер можа накаліцца абстаноўка ў сям'і, але ўжо ў пятніцу ўзаемаразуменне адновіцца. На выхадныя ў каханні пашанцуе тым, хто зразумее, што нельга вечна трымаць сітуацыю пад кантролем. Расслабцеся і паводзьце сябе як мага натуральней.

СТРАЛЕЦ. Зоркі дапамогуць у справах тым, хто здолее ўплываць на сітуацыю мяк-ка. У сераду вас чакае напружаны дзень, магчымы страты грошай. У нядзелю вас чакае дзівосны настрой, усе дзверы і сэрцы адчыняцца вам насустрач. Калі адчуеце адзіноту, пашукайце ў бліжэйшым атачэнні — магчыма, сустрэнеце таго, каго даўно чакалі.

КАЗЯРОГ. На пачатку тыдня трэба дарабіць незавершаныя справы, прывесці ў парадак працоўнае месца. У сераду зоркі абяцаюць не вельмі прыемны дзень, але ўжо ў чацвер ёсць шанц атрымаць грошы ці іншую ўзнагароду. Напрыканцы тыдня верагодны розныя знакі ўвагі.

ВАДАЛЕЙ. У сярэдзіне тыдня магчымы тэрміновыя справы, мноства перашкод, кепскі настрой. Але дапамога сяброў узніме настрой, захочацца жыць і тварыць цуды. У нядзелю ў вас усё атрымаецца. Выкарыстайце шанц для выканання запаветнага жадання. У выніку вам нават пашанцуе ў грошах.

РЫБЫ. Вас чакае добры настрой, вы зможаце звярнуць горы, было б толькі дзеля чаго. А вось гэтага пакуль няма. Застаецца займацца самаўдасканальваннем і ўпрыгожваннем дома. У пятніцу чакаецца прыезд сяброў ці сваякоў. У нядзелю можа адбыцца нейкая надзвычайная і добрая падзея, якая вымусіць вас па-іншаму зірнуць на сваё жыццё.

Пятница, 10 августа

БТ

06.30, 07.10 Доброе утро, Беларусь!
07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.25 Новости.
08.05, 17.05 **"Морская полиция"**. Сериал.
09.10, 15.40 **"Маленькие Эйнштейны"**. Сериал.
09.35 Час профессионала.
10.05 Фильм **"Семья гиен"** цикла **"Семьи животных"** (Международный Французский Канал).
11.15, 22.00 **"Человек моря"**. Сериал.
12.00 "Славянский базар в Витебске-2001". Избранное.
13.15 **"Криминальный талант"**. Худ.фильм.
14.40 Док.сериал "Сокровища мировой культуры".
15.15 Мультфильм.
15.20 "Мой любимый зверь". Док.сериал.
15.30 "Все на орбиту!" Познавательный сериал.
16.10 **"Приключения швейцарской семьи Робинсонов"**. Сериал (Франция). 3-я серия.
18.25 Зона Икс.
18.35 Формула созидания. "Здоровье нации".
19.00 Худ.фильм **"Гомункулус"**.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
22.50 Спорт-курьер.
23.00 "Встреча в Троицком" с А. Домарацким.

ОРТ

08.00, 11.00, 17.00, 23.10 Новости.
08.15, 17.50 **"Земля любви"**. Сериал.
09.15 **"Остров страха"**. Сериал.
10.15 "Сами с усами".
10.50 "Библиомания".
15.50 "Ералаш".
16.00 **"Собачье дело"**. Сериал.
17.20 **"Русская глубина"**. 1-я серия.
18.50 "Поле чудес".
20.00 "Время".
20.40 Приключенческий фильм **"Роб Рой"**.
23.25 Боевик **"Под маской беркута"**.

РТР

08.00, 10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
08.15 "Два рояля".
09.00 "Моя семья".
10.30 "Фитиль".
10.45 **"Санта-Барбара"**. Сериал.
16.30 "Сам себе режиссер".
17.00 **"С новым счастьем! — 2. Поцелуй на морозе"**. Сериал.
18.00 **"Любовь.ru"**. Сериал.
19.30 "Вести-Москва".
19.50 Боевик **"Живая мишень"**.
21.40 Праздничный концерт, посвященном 65-летию Государственной инспекции безопасности дорожного движения (ГИБДД) России.
23.40 Чемпионат мира по легкой атлетике.

КУЛЬТУРА

07.05 "Новости культуры".
07.20 "После новостей..."
07.40 Драма **"Соль земли"**.
09.10 Играет пианист Вадим Руденко.
09.35 Фильм **"Лунатик из Сен-Идесбальда. Поль Дельво"**.
10.35, 16.30 **"Вихрь цветов"**. Сериал.
11.30 "Новости культуры".
11.40 Детская комедия **"Сомбреро"**.
13.00 "Исаак Дунаевский. Музыка кино".
13.30 "Новости культуры".
13.45 "Ох, уж эти детки!" (США). Мультсериал.
14.30 "Кто мы?" из цикла "Реформы по-русски".
15.00 Новости.
15.10 **"Энн из поместья "Зеленые крыши"**. Сериал.
15.40 "МОЙ ЭРМИТАЖ".
16.05 "Сенсация! Сенсация? Сенсация..."
17.30 "Новости культуры".
17.40 Документальный фильм "Война в джунглях" из сериала "Неизвестные войны".
18.30 "Царская ложа".
19.10 "Вечерняя сказка".
19.15 "Дудочка и кувшинчик". Мультфильм.
19.30 "Новости культуры".
19.50 **"И огонь, и пламя"**. Сериал.
20.40 "После новостей..."
21.05 "Смехоностальгия".
21.30 **"Стоявшие вдоль дороги. Винсент Ван Гог"**. Художественный фильм. 4-я серия.
22.30 "Action. Новый жанр?".
23.00 "Новости культуры".

НТВ

05.00, 06.00, 07.00 Сегодня утром.
05.15, 06.15, 07.15 Спорт, погода.
05.20, 06.25, 07.20, 18.30 Криминал.
05.30, 06.35, 07.25, 14.45 Впрок.
05.40, 06.45, 07.40 Карданный вал.
05.45 Мультфильм.
07.50 Сериал **"Поющие в терновнике"**.
09.00 Сегодня.
09.25 **"Шейх Бадияр по прозвищу "Пират"**.
10.25 Путешествия натуралиста.
11.00 Сегодня.
11.25 Сериал **"Вечный зов"**.
13.00 Сегодня.
13.30 Старый телевизор.
15.00 Сегодня.
15.30 "Улица Сезам".
15.55 Сериал **"Ее звали Никита"**.
17.00 Геннадий Хазанов. "Жил-был я..."
18.00 Сегодня.
18.50 Комедия **"Ас из асов"**.
21.00 Сегодня.
21.50 "Женский взгляд".
22.30 Фильм ужасов **"Дом-4"**.

TV-6

05.00, 06.00 День за днем.
05.45 Дорожный патруль.
08.00 Новости.
08.25 Фильм **"Новая Москва"**.
10.00 Сериал **"Шпионские игры"**.
11.10 Сериал **"Следствие ведут знатоки"**.
12.50 Сериал **"Последний Дон"**.
14.00 "Сегодня".
14.30 "Я знаю все!".
16.55 Сериал **"Архив Шерлока Холмса"**.
18.00 "Сегодня".
18.35 Сериал **"Агент национальной безопасности-II"**.
19.45 Дорожный патруль.
20.00 "Сегодня".
20.45 Сериал **"Последний Дон"**.
22.00 "Сегодня".
22.40 Дорожный патруль.
22.55 Боевик **"Отряд спасения"**.
00.40 Дорожный патруль.

СТВ+RenTV

06.00, 17.00 "Симба-футболист". Мультсериал.
06.30, 16.30 "Кот по имени Ик". Мультсериал.
07.00 "Симпсоны". Мультсериал.
07.30 "Музыка на СТВ".
07.45 "Случайный свидетель".
08.05 "Свет и тень".
08.30 Новости СНГ.
08.45 Триллер **"Прикосновение"**.
10.35, 17.45 "Виртуальный мир".
10.45 "Дискавери" на СТВ.
11.05 Триллер **"Стеклянный ключ"**.
12.55 "1/52".
13.20 "Киноафиша Минска".
13.30, 17.30 Новости СТВ.
13.45 **"Пляж"**. Сериал.
14.45 **"Убойная сила"**. Сериал.
16.00 "Дьяволик". Мультсериал.
18.00 "Настоящие охотники за привидениями". Док.фильм.
19.00 "Случайный свидетель".
19.30 Новости "СТВ-24 часа".
19.45 Минск на перекрестке столетий.
20.00 **"Мэш"**. Сериал.
20.30 Программа "Тема дня".
20.45 "Вечарніца".
21.00 Боевик **"Экспресс миллионеров"**.
23.05 Новости СНГ.
23.20 Триллер **"Стеклянный ключ"**.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by
http://nv.promedia.minsk.by
Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 42570 экз., Заказ № 635.